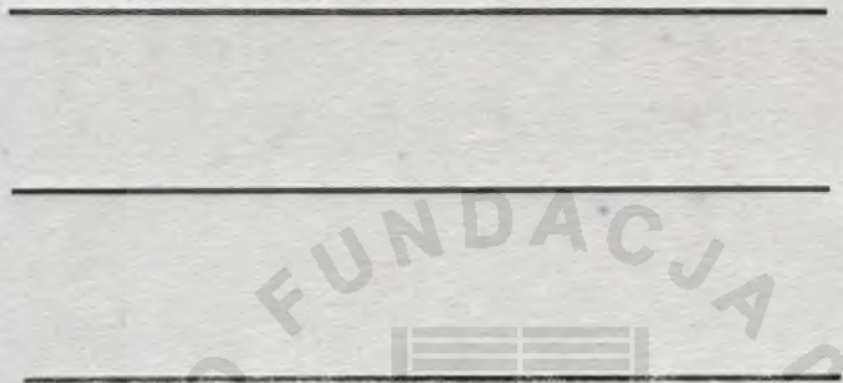

FUNDACJA GENERALNA ELŻBIETY ZAWACKIEJ

opr. II 102 488

Imię: *Gręwa Ramlau*

60-178 Poznań

-178 Poznań

++

Lipno

POZ. 'Znak' - AK

Ramlau Zbigniew
ps. 'Zygmunt'

M-328/937 Pom.

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Rambau Zbigniew.....

J: M. - 328/937 Pom......

Lipno 302-AN.....

I./1. Relacja *k. 11 s. 1-11*

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora *k. 13 s. 1-16*

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora *k. 3 s. 1-5*

II. Materiały uzupełniające relację *k. 9 s. 1-9*

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

12x. rodzina z Rambau *k. 11 s. 1-13*

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 11*

VI. Fotografie *obrazki i monografie*

I/1. Delaja - Ramkau Zbigniew

1. Delaja spisane przez Zbigniewa
Ramkaura z 15.05.1990r., mpis, oryg. k. 3 s. 1-8
2. Wspomnienie relacji spisane przez
E. Zawackę, oryg. rlp. k. 1 s. 4
3. Smf. o życiu i działalności Zbigniewa
Ramkaura autorstwa Henry Ramkaura (?),
relp. oryg. - zot. do listu z
30.08.2011. k. 4 s. 5-8
4. „Życiorys” - Zbigniew Ramkaur
autorstwa Henry Ramkaura, relp.
oryg. - zot. do listu z 10.09.2011 k. 2 s. 9-10
5. Biogram - relacja autorstwa
Stanisława Nowickiej, mpis kserokop. k. 1 s. 11

RAMLAU ZBIGNIEW, Aleksander, Antoni ur. 10 lutego 1919r.
w m. Jesionka, gm. Nowogród pow. Lipno, zam. 60-178 Poznań,
ul. Ścinawska 32 tel. 673-880. Ojciec: Włodzimierz - Jerzy
- właściciel majątku ziemskiego Zosin pow. Rypin, matka:
Czesława - Kamila z d.Brodzinska.

Ukończyłem Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Toruniu,
matura humanistycznego typu w 1938r.

Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu Wydział
Prawno - Ekonomiczny - magister praw w 1949 r.

W latach 1938-39 służba wojskowa w Dywizyjnym Kursie
Podchorążych Rezerwy w Brodnicy - stopień plutonowego pod-
chorążego. Od lipca 1939 przydzielony do 63 Pułku Piechoty w
Toruniu. Udział w wojnie 1939r. od 1 września do 15 września,
kiedy to zostałem ranny w walkach pod Kutnem. Szpital wojsko-
wy w Gostyninie od 17 września 1939 do 24 października 1939r.
Dnia 24 października zostałem zwolniony ze szpitala i leczony
byłem w domu w Jesionce. Dnia 25 października został areszto-
wany mój brat Józef, który był właścicielem majątku ziemskie-
go Jesionka pow. Lipno. Ostatni list od brata otrzymaliśmy w
grudniu 1939 r. z miejscowości Rudau k. Królewca. Kiedy znajdo-
wałem się w obozie koncentracyjnym w Stutthofie dowiedziałem
się od współwięźnia, że brat Józef został zamordowany przez
Niemców w Kętrzynie podczas budowy Wolfschanze - kwatery
Hitlera. Po dojściu do zdrowia zostałem zatrudniony jako
tłumacz przez Niemca tak zwanego treuhendra, który admini-
strował Jesionkę. Tam pracowałem do stycznia 1942 r. kiedy to
zostałem skierowany przez arbeitsamt do pracy w majątku

2

Moszczonze k.Kikoła. Tam pracowałem jako rządca majątku do aresztowania przez Gestapo w dniu 5 maja 1943 roku. Pod koniec maja zostałem osadzony w obozie koncentracyjnym w Stutthofie k.Gdańska, gdzie przebywałem do dnia 11 marca 1945 roku.

W tym samym czasie został również aresztowany mój brat Stefan i następnie osadzony do 11 marca 1945 roku w obozie.

W styczniu 1940 roku zostałem zaprzysiężony przez kolegę
✓ z Gimnazjum Serafina Różańskiego i wstąpiłem do Polskiej Organizacji Zbrojnej, ^{pseudonim „Zygmunt”} w początkowym okresie to jest do 1943r. działalność moja polegała na materialnej pomocy Polakom, kolportażu prasy podziemnej, nasłuchu radia londyńskiego. Na początku 1943 roku odbyło się w Chełmicy k.Lipna zebranie sztabowe już Armii Krajowej. Na zebraniu tym został dokonany podział funkcji - ja otrzymałem przydział jako zastępca komendanta wojskowego na pow. Lipno. Komendantem został porucznik Józef Sadowski. Reszty przydziałów nie pamiętam. W tym zebraniu brało udział około 10 osób. Nazwisk nie znam. Do konkretnej działalności i szczegółowej organizacji nie doszło na skutek aresztowania większości członków Organizacji w dniu 5 maja 1943 roku.

✓ Brat mój Andrzej mieszkał przez cały okres okupacji w Jesionce, gdzie pracował jako gajowy. Tam też prowadził szeroką działalność pomocy - zatrudniał ukrywających się przed okupantem, przechowywał dwóch jeńców angielskich i dwóch jeńców sowieckich.

Po wojnie, po powrocie z obozu koncentracyjnego rozpocząłem studia na UMK w Toruniu, które ukończyłem w 1949 r.

W 1950 roku podjąłem pracę zawodową w Państwowym Zakładzie Ubezpieczeń w Poznaniu, gdzie pracowałem bez przerwy do przejścia na emeryturę w marcu 1981 roku. Ostatno byłem tam zatrudniony jako główny specjalista. W 1972 roku wstąpiłem do Zwią-

zku Bojowników o Wolność i Demokrację, pełniąc przez okres 1972 roku do 1981 roku funkcję prezesa koła Junikowo w Poznaniu. Do żadnej partii nie należałem.

Obecne adresy braci:

Andrzej Ramlau, 87-100 Toruń, ul. Spokojna 12, tel. 11-732

Stefan Ramlau, Jaworze k. Wąbrzeźna, poczta Osieczek

87-206

Załączniki:

1. Oświadczenie świadka Józefa Sadowskiego
2. Oświadczenie świadka Ludwika Wierzbickiego
3. Poświadczenie obywatelstwa starosty powiatowego w Lipnie
4. Poświadczenie obywatelstwa przez prezydium MRN w Poznaniu
5. Pismo Państwowego Muzeum Stutthof w Sztutowie
6. Odpis skrócony aktu małżeństwa
7. Zaświadczenie ZBOWiD
8. Zaświadczenia o zwolnieniu dla jeńców z tłumaczeniem
9. Legitymacja wojskowa
10. Zaświadczenie Junackiego Hufca Pracy
11. Zaświadczenie Czerwonego Krzyża

 Toruń, dnia 15 maja 1990 r.

zob. do listu z 20.08.2011
ZBIGNIEW RAMLAV zob. 2. IV

L 5

URODZIŁ SIĘ 10.02.1919 W JESIONCE POW. LIPNO
JAKO NAJMŁODSZY Z PIĄTKI RODZENSTWA WŁODZI-
MIERZA RAMLAV I JEJEGO ŻONY CZEŚLAWY Z BRODZINSKICH
MATUREĘ ZDAŁ W 1938 I WKRÓTCE ZAMIAST
PIĘKNYCH PLANÓW NA PRZYSZŁOŚĆ - CHCIAŁ
BYĆ LOTNIKIEM, ZOSTAŁ POWOŁANY DO WOJSKA
DO PODCHORĄŻÓWKI I WZIĄŁ UDZIAŁ W WOJNIE
OBROWNEJ W ARMII GEN. BORTNOWSKIEGO,
GDYŻE W CZASIE WALK Z HITLEROWSKIM
NAJĘZDZCĄ ZOSTAŁ RANNY NAD BZURĄ
POD JŁOWEM. DNIA 15 WRZEŚNIA 1939
WZIĘTY DO NIENOLI ZNALEZŁ SIĘ W
SZPITALU WOJENNYM W GOSTYNIŃNIE
SKĄD DZIĘKI POMOCY SEWAGRA KTÓREMU
DAŁ ZNAĆ PRZEZ WIEŚNIAKÓW UCIEKI NIEMCÓW
ŻE PRZEDYNA W GOSTYNIŃNIE, UDAŁO
MU SIĘ UCIEC Z NIENOLI.

GDY WRÓCIŁ DO DOMU, DO JESIONKI

Jego matka, na życzenie zoperowała mu
tkwiący w ciele odłamek pocisku
artyleryjskiego, ratując przed infekcją.
Zaczęła znowu pracować w majątku.
Już 1.01.1940 od razu została zaprzysiężony
do Polskiej Organizacji Zbrojnej,
a następnie do Armii Krajowej,
gdzie pełnił funkcję zastępcy
komendanta powiatu Lipno aż do
5.05.1943 kiedy to gestapo go
i jego brata aresztowało, wadząc
w obozie koncentracyjnym Stutthof
gdzie w nieludzkich warunkach
przebywał do końca wojny, kiedy
to hitlerowcy ewakuowali nieszczęśliwych
więźniów w mroź i głębokim śniegu
bocznymi drogami szlakiem śmierci
aż do Bejterowa

13

WYKONCZONY FIZYCZNIE DOPIERO WTEDY
WRÓCIŁ DO DOMU DO JESIONKI NAZAC
NIĘCATE 50kg przy 195cm WZROSTU.
W WOJSKU W WOJNIE OBRONNEJ I W CZASIE
OKUPACJI SŁUŻYŁE POLSCE, NIGDY
NIE NALEŻAŁ DO ŻADNEJ PARTII,
BĘDĄC WIERNY ZASADZIE
"BOG, HONOR, OJCZYZNA"
ZMARŁ 6 MAJA 2006 R. W TORZANIE
POCHOWANY Z HONORAMI WOJSKOWYM,
W KWATERZE AK. NA JUNIKOWIE.
OPRÓCZ JEJEGO ZASŁUG DLA OJCZYZNY
ZAWSZE ZOSTANIE W PAMIĘCI
JAKO CZŁOWIEK DOBRY, OPIEKUN
SŁUŻĄCY POMOCĄ KAŻDEMU KTO TEJ
POMOCY POTRZEBOWAŁ, BO SAM
TYŁE PRZECIERPIAŁ. TEN SŁACHETNY CZŁOWIEK

ZBIGNIEW RAMLAU

ur. 1919 - +2006

8

OTRZYMAŁ KRZYŻE, MEDALE, ODZNACZENIA :

KRZYŻ POLONIA RESTITUTA	1945
BRAZOWY MEDAL ZA ZASŁUGI W OBRONNOŚCI KRAJU	1972
ODZNAKA GRUNWALDZKA UCZESTNIKOWI WALKI ZBROJNEJ 1939-1945	1973
SREBRNY KRZYŻ ZA ZASŁUGI	1973
MEDAL ZWYCIESTWA I WOLNOŚCI z 1945r.	1974
HONOROWA ODZNAKA MIASTA POZNANIA	1976
SREBRNY MEDAL DLA OBRONNOŚCI KRAJU	1977
ODZNAKA „ZA ZASŁUGI DLA ROZWOJU WOJ. POZNAŃSKIEGO	1979
MEDAL 35 ROCZNICY ZWYCIESTWA NAD HITLEROWIKAMI Niem.	1980
MEDAL ZA UDZIAŁ W WOJNIE OBRONNEJ 1939.	1981
ODZNAKA PAMIĄTKOWA OKRĘGU POMORSKIEGO O AK	1986
KRZYŻ OŚWIĘCIMSKI	1987
MEDAL ZWIĄZKU INWALIDÓW WOJENNYCH	1988
KRZYŻ ARMI KRAJOWEJ - przyznat L. WAŁĘSA	1995

~~W. W OBOZIE KONCENTACYJNYM.~~

~~W STUTTGOTIE 23177.~~

(Imię Ramlau)
f

zaw. do listu z 10.09.2011

ZYCIORES
sob. 10.10

9

ZBIGNIEW RAMLAU

1919 - 2006

ZBIGNIEW RAMLAU SYN WŁODZIMIERZA I MATKI
CZESŁAWY Z D. BRODZIŃSKIEJ URODZIŁ SIĘ 10.02.1919
W JESIONCE POW. LIPNO JAKO NAJMŁODSZY Z PIĘCIORG
RODZENSTWA. DO SZKÓŁ UCZEŚCZAŁ W TORUNIU I TAM
ZDAŁ MATURĘ W 1938. W LATACH 1938-1939
PODJAŁ SŁUŻBĘ WOJSKOWĄ W DWULETNIYM KURSIE
PODCHORAŻYCH W BRODNICZY, A OD LIPCA 1939
OTRZYMAŁ PRZYDZIAŁ DO 63 PUŁKU PIECHOTY
W TORUNIU. WYBUCH WOJNY 1 WRZEŚNIA 1939
PRZEKREŚLIŁ ŻYCIOWE PLANY BRANIA UDZIAŁU
W OLIMPIADZIE, A PO STUDIACH ZOSTAŃ LOTTOMIEM
W ARMII GEN. KUTRZEBY BRATEM UDZIAŁ PUŁK 63
W WOJNIE OBRONNEJ PRZECIW WROGIEM
WOJSKOM NIEMIECKIM I W BITWIE POD SZOŁEM
NAD BZURĄ 15 WRZEŚNIA 1939 ZOSTAŁ POWAŻNIE
RANNY I WRIĘTY DO NIEWOLI ZNALAZŁ SIĘ
W SZPITALU W GOSTYNINIE SKAD PO ZWOLNIENIU
W DNIU 15 PAŹDZ. 1939 WRÓCIŁ DO DOMU DO
JESIONKI, GDZIE JEJEGO MATKA „NA ŻYWCA”
OPEROWAŁA MU ODLAMEK PO CIŚKU
ARTYLERYJSKIEGO, KTÓRY TKWIŁ W CIĘLE.
NIEBAWEM, BO 25 PAŹDZ. 1939 ZOSTAŁ
ARESZTOWANY NAJSTARSZY BRAT JÓZEF
RAMLAU, WYWIĘZIONY DO RUDAŃ/KRÓLEWCA
I ZATRUDNIONY PRZY BUDOWIE KWATERY
WOLFSCHEINSE I TAM ZAMORDOWANY
Już w STYCZNIU 1940 ZBIGNIEW RAMLAU
ZOSTAŁ ZAPRZY SIĘ ŻOŃNY W RUCHU OPORU
POZ, A NASTĘPNIE W AK PEŁNIĄC FUNKCJĘ
ZASTĘPCY KOMENDANTA NA POWIAT LIPNO

GESTAPO ROZSZYFROWAŁO TĘ PODZIEMNĄ ORGANIZACJĘ I W DNIU 5 MAJA 1943 W ARESZTOWANO W POW. LIPNO I RYPIŃ 106 CZŁONKÓW, WŚRÓD NICH ZDIGNIEWA RAMLAU I JEJEGO BRATA STEFANA RAMLAU OSADZAJĄC WPIERW W WIĘZIENIU W GRUDZIĄDZU ANASTĘPNIE W OBOZIE KONCENTRACYJNYM W STUTTHOFIE, GDZIE PRZEBYWALI W NIELUDZKICH WARUNKACH DO 10 MARCA 1945 DO EWAKUACJI OBOZU „SZLAKIEM ŚMIERCI” W MROZISNIEG, BOCZNYMI DROGAMI W KIERUNKU ŁĘBORKA, DO KTÓREGO NIE DOSZLI, BOWIEM NIEMCY ZAMKNĘLI ICH W WIĘZIENIU W WEJHEROWIE NIEMCY UCIEKLI, A NADCHODZĄCY SOWIECI OSTRZELALI WIĘZIENIE. OCALIŁO ICH TO, ŻE UKRYLI SIĘ W PIWNICACH WIĘZIENIA POD STERTAMI SIENNIKAMI.

PO POWROCI ZE STUTTHOFU PODJĄŁ STUDIUM NA WYDZ. PRAWA UNIW. M. KOPEŃNIKA W TORUNIU PO UZYSKANIU TYTUŁU MAGISTRA PRAWA, PO ŚLUBIE W CZERWCU 1950 ZAMIESZKAŁ W POZNANIU I PODJĄŁ PRACĘ W PZU

ZA SWOJE ZA SŁUGI ÓTRZYMAŁ WIELE ODZNACZEŃ A W RODZINIE POZOSTAWIŁ SERDECZNĄ PAMIĘĆ O SWEJ DOBROCI, UCZYNNOSCI I TROSKLIWOSCI KTÓRA ZAWSZE OKAZUWAŁ BO SAM TYLKO PRZECIERPIAŁ
 ZMARŁ 6 MAJA 2006, POCHOWANY
 Z HONORAMI WOJSKOWYMI W POZNANIU
 NA CMENTARZU JUNIKOWSKIEM
 W KWATERZE AK

Janina Równiak 13

11

Dnia 6. maja 2006 r. odszedł na "wieczną wartę" por. mgr ZBIGNIEW RAMLAU z-a komendanta placówki Polskiej Organizacji Zbrojnej- później AK, w Lipnie, okręg Pomorze. Pochodził z rodziny ziemiańskiej. Urodził się 10.02.1919 r. w majątku Jesionka w woj. toruńskim jako syn Włodzimierza i Czesławy z d. Brodzińskiej. W 1938 r. zdał egzamin dojrzałości w gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. We wrześniu tegoż roku został powołany do Dywizji Kursu Podchorążych Rezerwy Piechoty w Brodnicy a następnie do 63. pułku piechoty w Toruniu, gdzie pełnił funkcję dowódcy plutonu w stopniu plutonowego podchorążego. Z pułkiem tym odbył wojnę obronną, w czasie której został ranny 15.09.1939 r. pod Iłowem nad Bzurą. 9.10.1939 r. został zwolniony ze szpitala polowego w Gostyninie. Zatrudniony przez Niemców, pracował kolejno w maj. Jesionka a następnie w maj. Moszczonna, jako tłumacz.

1.01.1940 r. został zaprzysiężony przez por. Serafina Różańskiego do Polskiej Organizacji Zbrojnej a następnie do AK, pełniąc funkcję zastępcy komendanta placówki w Lipnie.

5.05 1943 r. został aresztowany przez gestapo i osadzony w obozie koncentracyjnym w Stutthofie, gdzie przebywał do 15.03.1945 r.

W październiku 1945 r. rozpoczął studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, uzyskując w 1948 r. dyplom magistra praw. W maju 1950 r. podjął pracę w Państwowym Zakładzie Ubezpieczeń w Poznaniu, gdzie pracował do 1981 r. t.j. do emerytury na stanowisku naczelnika Wydziału Ubezpieczeń Majątkowych.

16.06.1950 r. zawarł związek małżeński z Ireną Ciżchowską. Mieli dwójkę dwie córki Janinę i Barbarę.

W 1995 r. wstąpił do SZŻAK w Poznaniu i należał do środowiska "Pomnik", skupiającego żołnierzy AK z Pomorza.

Za swą działalność zawodową i wojskową został odznaczony: Krzyżem "Polonia Restituta", Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Srebrnym Krzyżem Zasługi, medalem "Za udział w Wojnie Obronnej 1939 r.", Krzyżem Armii Krajowej, Krzyżem Oświęcimskim, Otrzymał prawo do zaszczytnego tytułu: "Weteran Walk o Wolność i Niepodległość Ojczyzny" i awans na porucznika Wojska Polskiego..

Został pochowany z honorami wojskowymi na cmentarzu junikowskim w Poznaniu, na kwaterze żołnierzy Armii Krajowej.

oryg. w t. osob. Henry Nowicki
z ob. Dulskie K: 167/167 Pom. list
z 25.08.2006 (zotęnik) - Imp: Brod.

Hanna Nowicka

Hanna Nowicka

1/2. Dokumenty dotyczące osoby reletora: Ramkan
Wigiewicz

1. Kserokopia wypisu z aktu urodzenia
[nr 92 z 1919 r.] i kserokopia odpisu
aktu (skróconego) małżeństwa [nr 1667/1950] k. 1 s. 1
2. Kserokopia zaświadczenia [z 14.08.1938 r.]
o odbyciu służby prany k. 1 s. 2
3. Kserokopia „poświadczenia obywatelstwa”
wydanego przez Starostę Powiatowego w
Lipnie 11.05.1938 r. (nr ds. 1/137) k. 1 s. 3
4. Kserokopia oryg. zwolnienia z niewoli
(j. niemiecki) k. 1 s. 4-5
5. Odpis w/w kserokopii w j. polskim k. 1 s. 6-7
6. Kserokopia zaświadczenia o pobycie
w KL Stutthof w j. niemieckim z Arlson k. 1 s. 8
7. Kserokopia zaświadczenia Muzeum
Stutthof (L. ds. 1562/IE/72) z 5.08.1972 r. k. 1 s. 9
8. Kserokopia „poświadczenia obywatelstwa”
z 26.01.1951 r. (L. b. III/9992/51) k. 1 s. 10
9. Kserokopia oświadczenia świadka z
2.02.1976 r. Józefa Sadowskiego, mpis k. 1 s. 11
10. Kserokopia oświadczenia Sędziego
Wierbickiego ze stycznia 1976 r. k. 1 s. 12
11. Zaświadczenie z Bolt i D - Zar. Woj. w
Pozwanym, nr 228468 kserokop. mpis. k. 1 s. 13
12. Kserokopia leg. 63 Półten Prechoty
ważne do 31.09.1939 r. kserokopia
zaświadczenia o zwolnieniu od obowiązko-
wej służby wojskowej k. 1 s. 14-15
13. Kserokopia brzołki nr 7262 - inwalida
wojskowy s. 1-2, 6-7 k. 1 s. 15-16

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Województwo **Poznańskie**
Powiat **Poznań - grodzki**
URZĄD STANU CYWILNEGO

50 zł opt. adm. pobr.
Nr ka. opt. 536
150

w **Poznaniu**
Nr 1667 / 1950

Odpis skrócony aktu małżeństwa

Zaświadczam, że **Zbigniew Aleksander Antoni Ramlau** — urzędnik —
(imię i nazwisko) (zawód)
zamieszkały w **Toruniu** — urodzony dnia
10 lutego — 1919 roku w **Jesionce** —
i **Irena Maria Cichowska** — Cichowska — studentka —
(imię i nazwisko) (nazwisko rodowe) (zawód)
zamieszkała w **Inowrocławiu** — urodzona dnia
4 kwietnia — 1926 roku w **Konarzewie** —
zawarli związek małżeński w dniu **trzeciego lipca** — — — — —
tysiąc **dziewięćset pięćdziesiątego** — — — — — 1950 roku
w **P o z n a n i u** — — — — —
Ojciec męża **Włodzimierz Jerzy Ramlau** zam. **nie żyje** — — — — —
Mama męża **Czesława Ramlau** zam. **Jesionce** — — — — —
Ojciec żony **Zygmunt Cichowski** zam. **Krokowie** — — — — —
Mama żony **Irena Cichowska** zam. **Krokowie** — — — — —
Poznań dnia **13 lipca** 1950 r.
Urzędnik Stanu Cywilnego:

Wzór Nr M. 13. Gospod. Zrzeszenie Sam. Teryt. Warszawa, Dobra 28.
PWZG Warszawa, Tamka 3. 728.960. Zam. 3184/3950/CD/II.48.

Rzeczpospolita Polska

Województwo **Warszawskie**

Powiat **Lipno**

Gmina **Nowogród**

Miasto (wieś) **Ciechocin**

Parafia **Ciechocin**

WYPIS Z AKTU URODZENIA

Wydany na zasadzie ksiąg stanu cywilnego

za rok 1919 Nr 92.

Oświadczamy, że **Zbigniew Aleksander Antoni Ramlau**
urodził się w **Jesionce** dnia **9 lutego**
tysiąc **dziewięćset dziewiętnastego** roku
z ojca **Włodzimierz - Jerzy**
z matki **Czesława** z domu **z Brodzińskich**

Zgodność niniejszego wypisu z oryginałem zaświadczam

Ciechocin dnia **28** miesiąca **sierpnia** 1937 r.

Urzędnik Stanu Cywilnego

[Signature]

L. ew. z. 312/38

Z A Ś W I A D C Z E N I E

O O D B Y C I U S Ł Ź B Y P R A C Y.

Na podstawie § 15 rozporządzenia Ministrów: Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych z dnia 24 maja 1938 r. w porozumieniu z Ministrami Opieki Społecznej i Komunikacji w sprawie odbywania w r. 1938 służby pracy na podstawie art. 79 ustawy z dn. 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 38/38 poz. 323)

zaświadczam, że poborowy z cenzusem

Ramban
(nazwisko)

Elzbieta
(imię)

syn

Włodzimiera i Hestany
(imiona rodziców)

urodzony w r. 1919

przynależny do P. K. U.

Tornin

powiat

Tornin

L. karty ewid. *5/1*

odbył służbę pracy

w *3 Batalionie*

Junackich Hufców Pracy
(nazwa jednostki organiz. szkolącej)

w czasie od dnia *20 lipca* 1938 r. do dnia *14 sierpnia* 1938 r.

Elzbiecie Włody

dnia *14 sierpnia* 1938 r.

Komendant Batalionu

podpis Komendanta Jun. org. J. H. P.
Wł. Rzyper major S. S.
hufcowy

STAROSTA POWIATOWY

w Lipnie

№ DZA.1/137

Poświadczenie Obywatelstwa

P. Zbigniew-Aleksander-Antoni RAMLAU

zamieszkały w Jesionce

Urodzony dnia 9 lutego roku 1919 w Jesionce

Powiatu Lipnowskiego Województwa Pomorskiego

Posiada obywatelstwo Państwa Polskiego.

W xxxxxxu ynniawon xxxxx obywatelstwa x x p o s i a d a x x x x

Poświadczenie to zapisano w rejestrze pod Nr. 137

Lipno , dnia 11 maja 1938 r.

Starosta

J. Major
J. Major
podreferendarz

Entlassungsschein.

Der polnische Kriegsgefangene .....

Raulau Biquier

aus *Jesička Kreis Lipna* wird aus dem Gefangenenlazarett Gostynin

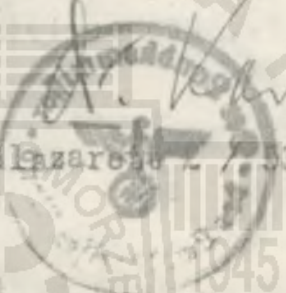
..... und gleichzeitig aus der Gefangenschaft in seine Heimat entlassen.

Er hat sich bei der Polizeibehörde seines Wohnortes umgehend zu melden.

Freie Bahnfahrt

Gostynin den, 15 Okt. 39

Der Lazarettkommandant.
A.B.

Stabsarzt im Feldlazarett 7.532

- 1) Gegen Entlassung
- 2) Marschfähig; ~~Fa~~

keine ärztliche Bedenkung
 durch die Familie
 wird abgeholt

Chefpost,
 M. M. M.
 (Fröszydeski nr.)

Arzt
 J. J. J.

Ramlau Zbigniew hat sich heute
 hier gemeldet.

Lipno, den 24. Oktober 1939

(Str.1.)

Tłumaczenie z języka niemieckiego.

Z a ś w i a d c z e n i e   z w o l n i e n i a .

Polskiego jeńca wojennego R A M L A U   Z b i g n i e w ' a
z Jesionka powiat Lipno, zwalnia się ze szpitala dla jeńców
w Gostyniu i równocześnie z niewoli do swej miejscowości
rodzinnej. -----

W miejscowości swego zamieszkania ma się on natychmiast
zgłosić u władzy policyjnej. ---

Wolna jazda koleją

G o s t y n i n , dnia 15. paźdź.39.-

Komendant Szpitala

A.B. (-)podpis nieczytelny

Lekarz sztabowy w szpitalu polowym 2/532.

(Odcisk pieczęci okrągłej z orłem niem.
i znakiem swastyki oraz napisem w otoku
nieczytelnym)

(Pieczęć okrągła
z orłem niemieckim,
znakiem swastyki i napisem
Szpit.Polowy 2 -
Oddz.532 (dalszy napis nieczytelny)

(Str.2.)

1/ Odnośnie zwolnienia nie ma lekarskich zastrzeżeń.

2/ Zdolny do marszu: ~~nie~~ rodzina go odbierze.

Ordynator

(-)podpis nieczytelny

(Trószczyński mjr.)

L e k a r z

(-)podpis nieczytelny

Ramlau Zbigniew zameldował się

tutaj dzisiaj.-----

Lipno, dnia 24 października 1939-----

(Odcisk pieczętki okrągłej z orłem niemieckim, znakiem swastyki i napisem w otoku: "Komisarz Wiejski okręgu powiatowego Lipno")

Nr.rep.: 217/72

Zaświadczam zgodność powyższego przeze mnie sporządzonego tłumaczenia z oryginałem w języku niemieckim

Emilia Koszewska
(Emilia Koszewska)

Tłumacz przysięgły języków niemieckiego i francuskiego

Poznań, dnia 15 sierpnia 1972r.

Inżynierska 2

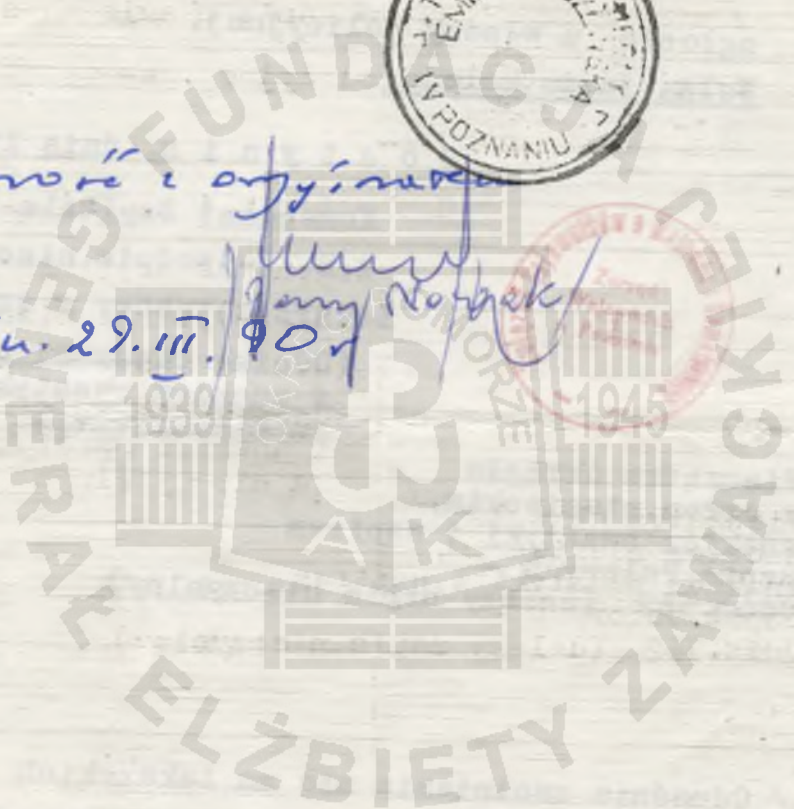
/50.-zł./

Za zgodność z oryginałem

Województwo Wielkopolskie

dn. 29. III. 1972

COMITÉ INTERNATIONAL DE LA CROIX-ROUGE

SERVICE INTERNATIONAL DE RECHERCHES

3548 Arolsen - République fédérale d'Allemagne

INTERNATIONAL TRACING SERVICE

3548 Arolsen - Federal Republic of Germany

INTERNATIONALER SUCHDIENST

3548 Arolsen - Bundesrepublik Deutschland

EXCERPT FROM DOCUMENTS
about the stay in former concentra-
tion or labour camps

EXTRAIT DE DOCUMENTS
sur le séjour dans les anciens camps
de concentration ou de travail

DOKUMENTEN - AUSZUG
über Aufenthalt in ehemaligen
Konzentrations- und Arbeitslagern

Votre Réf.
Your Ref.
Ihr Akt.-Z.

Notre Réf.
Our Ref.
Unser Akt.-Z.

T/D - 1000 004

Nom **RAMLAU** ----- Prénoms **Zbigniew** ----- Nationalité **polnisch** -----
 Name ----- First names ----- Nationality -----
 Name ----- Vornamen ----- Staatsangehörigkeit -----

Date de naissance **9.2.1919** ----- Lieu de naissance **nicht angeführt** ----- Profession **kaufm. Angestellter** -----
 Date of birth ----- Place of birth ----- Beruf -----
 Geburtsdatum ----- Geburtsort -----

Noms des parents **nicht angeführt** ----- Religion **nicht angeführt** -----
 Parents names -----
 Nomen der Eltern -----

Dernière adresse connue **Krs. Rypin** -----
 Last permanent residence -----
 Zuletzt bekannter ständiger Wohnsitz -----

Arrêté le **nicht angeführt** ----- in **nicht angeführt** ----- par **nicht angeführt** -----
 Verhaftet am ----- in ----- durch -----

est entré au camp de concentration **Stutthof** ----- No. de détenu **23177** -----
 entered concentration camp ----- Prisoners No. -----
 wurde eingeliefert in das Konz.-lager ----- Häftlingsnummer -----

le **22. Mai 1945** ----- venant de **Stape Grądca** -----
 on ----- coming from -----
 am ----- von -----

Catégorie, ou raison donnée pour l'incarcération **1939 "Schutzhaftling" 1945** -----
 Category, or reason given for incarceration -----
 Kategorie, oder Grund für die Inhaftierung -----

Transféré **nicht angeführt** -----
 Transferred -----
 Oberstellt -----

Dernière inscription dans la documentation **war noch am 15. Januar 1945 im Konzentrationslager**
 Last information in C. C. records -----
 Letzte Eintragung in KZ-Unterlagen -----
Stutthof inhaftiert. -----

Remarques **keine** -----
 Remarks -----
 Bemerkungen -----

Documents consultés **Häftlingskarte und Geldverwaltungskarte des Konzentrationslagers**
 Records consulted -----
 Geprüfte Unterlagen **Stutthof.** -----

Expédié à **Herrn**
 Dispatched to -----
 Abgesandt an **Zbigniew Ramlau**
POZNAN 18

Arolsen, den 27. Juli 1971

f. Cocatrix
A. de COCATRIX
Directeur
Service International de Recherches

Opitz
A. OPITZ
Section des Archives

Schm *[Signature]*

Le S. I. R. n'assume pas de responsabilité quant à l'exactitude et à l'intégralité du contenu des documents qui ont servi à l'établissement de cette attestation.

* Explication fournie par le S.I.R. mais ne figurant pas sur les documents originaux.
 * Added by the I.T.S. as explanation, does not appear on the original documents.

PAŃSTWOWE MUZEUM STUTTHOF
W SZTUTOWIE
GDAŃSK, MARIACKA 25/26
L.dz. 1562 /IE/72

Gdańsk, dnia 5 08 1972 r.
nr. 31-57-27

Pan

Zbigniew RAMLAU

POZNAŃ

ul. Ścinawska 32

Państwowe Muzeum Stutthof w Sztutowie stwierdza,
że w materiałach dokumentalnych tutejszego Archiwum
są następujące dane o niżej wymienionym więźniu
b. obozu koncentracyjnego w Stutthofie:

RAMLAU Zbigniew, ur. 9.2.1919r., przebywał w KL
Stutthof od 1943 r. W obozie oznaczony numerem 23 177.
Pod datą 20.6.1944 r. figuruje w wykazie zwalnianych
ze szpitala.

Innych danych o W/w Muzeum nie posiada.

PODSTAWA informacji: I-V-12 Wykaz zwalnianych ze szpi-
tala.

/zl/

DYREKTOR

Tadeusz Matusiak
mgr Tadeusz Matusiak

03-746 Warszawa, ul. Tarchomińska 15

(miejscowość)

(Nazwisko, imię, pseudonim i adres składającego oświadczenie)

OŚWIADCZENIE ŚWIADKA

Ja, jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia formację wojskową od — do): Polskiej Organizacji Zbrojnej od 1939r. do 5.05.1943r., w której pełniłem funkcję komendanta obwodu Lipno.

świadomy(a) odpowiedzialności wynikającej z przepisów prawa karnego za prawdziwość podanych niżej przeze mnie faktów, legitymujący(a) się dowodem osobistym seria i numer BR 8445922 wydanym dnia 1 grudnia 1966 przez KPMO Otwock.

o ś w i a d c z a m:

że Ob. Zbigniew Ramlau syn ~~(KOPKA)~~ Włodzimierza urodz. dnia 10 lutego 1919 roku w Jesionce jest mi znany(ż) osobiście jako uczestnik(~~ka~~) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia, formację wojskową oraz okoliczności, w których świadek zetknął się z otrzymującym(cą) oświadczenie i czasokres od — do): Polskiej Organizacji Zbrojnej od 1 stycznia 1940r. do 5 maja 1943r., gdzie pełnił funkcję zastępcy komendanta obwodu na powiat Lipno.

Wyżej wymieniony(a) posiadał(a) pseudonim "Zygmunt" i pełnił(a) funkcję — brał(a) udział (w tej części opisuje się: przebieg służby i działalność w okresie bezpośredniego udziału w walkach wolnościowych, pełnioną funkcję, stopień wojskowy, w jakich był(a) oddziałach, grupach, placówkach, pod czym dowództwem, kierownictwem, udział w akcjach bojowych i innych, w jakich miejscowościach, nazwa obozu itp. wszelkie zmiany i czasokres od — do): Z ob. Zbigniewem Ramlaudem w ruchu oporu pracowałem na terenie Pomorza w powiecie Lipno w Polskiej Organizacji Zbrojnej, która została następnie włączona do Armii Krajowej. Z ob. Ramlaudem zostałem 5 maja 1943r. aresztowany przez gestapo i przebywałem w areszcie śledczym w Grudziądzu, skąd ob. Zbigniew Ramlau został wywieziony do obozu koncentracyjnego w Stuthofie.

Jeżeli świadek jest członkiem ZBoWiD, powinien wpisać numer legitymacji członkowskiej 30108 wydanej przez Zarząd Okręgu w Warszawie.

Zwłasnoreczność podpisu stwierdza się:

o WOLNOŚĆ I DEMOKRACJĘ

Słownizyskie Wyższe i Szkoły

03-528 Warszawa-Praga-Północ

Zarząd Koła Nr. 1276r

(pełnia obowiązki w imieniu władz lub Zarządu ZBoWiD)

Prawdziwość powyższych danych stwierdzam własnorecznym podpisem

/-/ Sadowski Józef pseud. "Zagończyk"

b. Komendant Obwodu "AK" na pow. Lipno.

(Nazwisko, imię, stopień wojskowy, funkcja, stanowisko)

Wierbicki Ludwik

Wyrzblowice dnia 21.01.1976 r. 12

(Nazwisko, imię, pseudonim i adres składającego oświadczenie)

"Bolun"

OŚWIADCZENIE ŚWIADKA

Ja, jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia formację wojskową od — do): P.O.Z. (Polska Organizacja Strajkowa) od stycznia 1940r. do 5 maja 1943r. i w więzieniu Obozu Koncentracyjnego Stutthof od 5.05.1943 do 12.03.1945 świadomy(a) odpowiedzialności wynikającej z przepisów prawa karnego za prawdziwość podanych niżej przeze mnie faktów, legitymujący(a) się dowodem osobistym seria i numer J.B. 3827352 wydanym dnia 24.09 1968 przez KPMO Pomran

o s w i a d c z a m:

ze Ob. Zbigniew Ramlau syn (córka) Włodzimiera urodz. dnia 10.02 1919 roku w Jesionce

jest mi znany(a) osobiście jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia, formację wojskową oraz okoliczności, w których świadek zetknął się z otrzymującym(cą) oświadczenie i czasokres od — do): członek do Polskiej Organizacji Strajkowej od początku 1940r. gdzie pełnił funkcję zastępcy Komendanta Wzrostowego na posterunku 5 maja 1943r. został do niego awansowany przez gestapo i następnie oświecony w Obozie Koncentracyjnym w Stutthofie gdzie przebywał do wyzwolenia przez Armię Cenną w d. 8 maja 1945r.

Wyżej wymieniony(a) posiadał(a) pseudonim Zygmunta i pełnił(a) funkcję — brał(a) udział (w tej części opisuje się: przebieg służby i działalność w okresie bezpośredniego udziału w walkach wolnościowych, pełnioną funkcję, stopień wojskowy, w jakich był(a) oddziałach, grupach, placówkach, pod którym dowództwem, kierownictwem, udział w akcjach bojowych i innych, w jakich miejscowościach, nazwa obozu itp. wszelkie zmiany i czasokres od — do): od stycznia 1940r. działał w P.O.Z. jako 2-ty Komendanta Wzrostowego na posterunku. Był w stopniu plutonowego podchorążego pod bezpośrednim dowództwem Komendanta Wzrostowego na posterunku Józefa Sadowskiego pseudonim "Zagorczyk". Pora tym przebywałem z ob. Ramlaem w awencie śledzenia gestapo w grudniu i następnie w Obozie Koncentracyjnym w Stutthofie.

Jeżeli świadek jest członkiem ZBoWiD, powinien wpisać numer legitymacji członkowskiej 19684 wydanej przez Zarząd Okręgu w Pomranie.

Własnoręczność podpisu stwierdza się:

Prawdziwość powyższych danych stwierdzam własnoręcznym podpisem

Zbigniew Ramlau
Miejsce i podpis odpowiedzialnych władz Zarządu ZBoWiD
KOLEJO GMINNE ROKIETNICA

Wierbicki Ludwik

(Nazwisko, imię, stopień wojskowy, funkcja, stanowisko)

w Poznaniu

ZASWIADCZENIE № 228468

Zarząd Wojewódzki Związku Bojowników o Wolność i Demokrację stwierdza, że

Obywatel [m] Zbigniew Ramla u [imię i nazwisko]
syn [córka] Włodzimierza urodzony [m]

10 lutego 1919 r. [dzień, miesiąc, rok] w Jesionce [miejsowość]

zamieszkały [m] w 60-178 Poznań-Junikowo, ul. Ścinawska 32

— jest członkiem zwyczajnym ZBoWiD, nr legitymacji * 19670

~~— odpowiada warunkom uprawniającym do członkostwa ZBoWiD~~

Zaswiadczenie jest dokumentem stwierdzającym prawo do korzystania ze świadczeń określonych w Ustawie z dnia 23 października 1975 r. „o dalszym zwiększeniu świadczeń dla kombatanów i więźniów obozów koncentracyjnych”, [Dz. U. Nr 34, poz. 186].

Jednocześnie stwierdza się, że w rozumieniu przepisów art. 8 tej Ustawy do okresu zatrudnienia wymienionemu [m] zalicza się następujące okresy działalności kombatanckiej oraz okresy uwięzienia w hitlerowskich obozach koncentracyjnych:

służby w Wojsku Polskim w okresie od 1 września 1939 r. do 15

września 1939 r., pobytu w obozach jenieckich od 16 września

1939 r. do 15 października 1939 r., działalności w Ruchu Oporu

od 1 stycznia 1940 r. do 5 maja 1943 r., uwięzienia w hitlerowskich obozach koncentracyjnych i więzieniach od 5 maja 1943 r. do 10 marca 1945 r.

Łącznie lat 5 m-cy 4

[Podpis]
podpis Sekretarza Zarządu
Wojewódzkiego ZBoWiD
i pieczęć służbowa

(Słońce Ma. Brzask)

podpis Sekretarza Zarządu
Wojewódzkiego ZBoWiD
i pieczęć służbowa

[Podpis]
podpis Prezesa Zarządu
Wojewódzkiego ZBoWiD
i pieczęć służbowa

pieczęć okręgu

Poznań

dnia 26 marca

1976 roku

* niepotrzebne skreślić

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
REJONOWA KOMENDA UZUPELNIEN
Zakład II

ZAŚWIADCZENIE WOJSKOWE

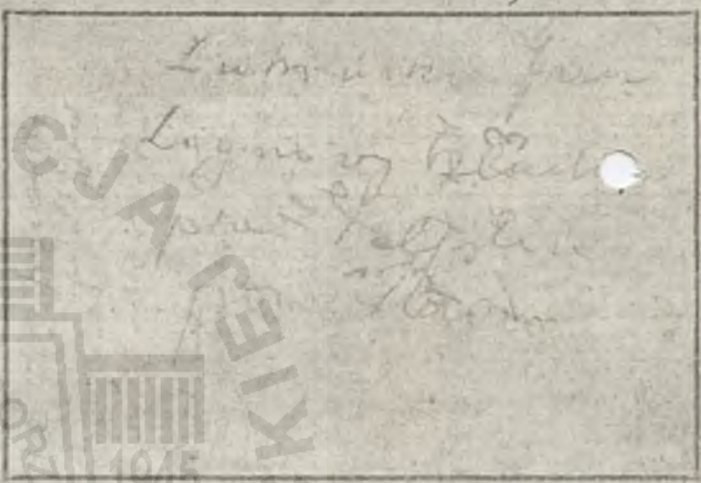
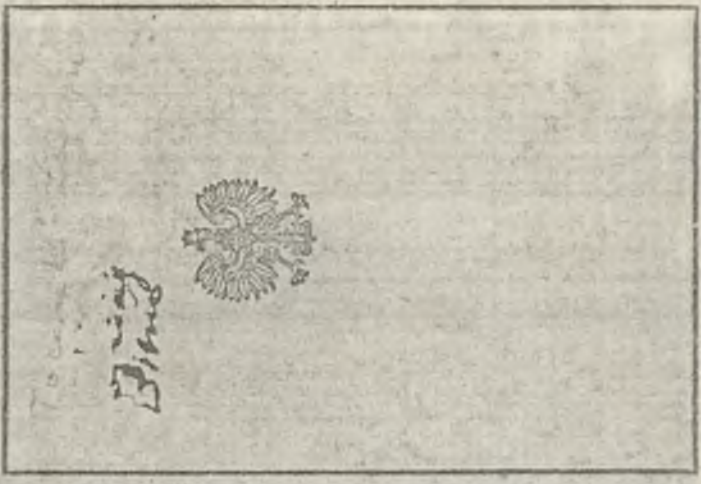
o zwolnieniu od obowiązkowej
służby wojskowej

Nr: 208427

Seria D.

(Ważne tylko z dowodem osobistym)

M. - 108 Nr 6

Niniejsze zaświadczenie wydane przez

W. K. R. Komendant W. K. R.

Ogólna Komisja Rejestracyjna lub Komisja Poborowa W. K. R.

poborony rezerwista *plutonowy*

Ramla Zbigniew

syn *Włodzimierz, Człony*

urodzony *9 II 1919 r. w*

Yerimka

dzielnicy

zamieszkały w *Yerimka*

m. Zbyszynska 5/6

(całe imię i nazwisko)

(całe imię i nazwisko)

Na skutek orzeczenia wydanego

dnia *2 października 1932 r.*

przez *W. K. R. Komendant W. K. R.*

Ogólna Komisja Rejestracyjna lub Poborowa W. K. R.

został uznany za niezdolnego do służby

wojskowej na podstawie przepisów

s. a. n. *z dn. 20/57*

skrócony z ewidencji wojskowej

3534 p. 11 jest

Komendant W. K. R.

Yerimka

Podpis Prezesa Komisji Rejestracyjnej

Komandy Rejestracyjnej i Poborowej

wojskowej dla powiatu *Yerimka*

W. K. R.

skrótki przebieg służby wojskowej:

v. n. 39 63 p. p.

Komendant W. K. R.

Yerimka

Boberski J. kpt.

LEGITYMACJA OSOBISTA

Nr

Ramla Zbigniew
Pisownia i podpis

Stopień *pl. p. podcz.*

Imię i nazwisko *Zbigniew*

Ramla

Data i miejsce urodzenia *9. II. 1919.*

Jesiönka p. Lipno

Przynalétność materyjalna

93 PUK PIECHOTY

Przynalétność służbowa

i kompania

Woj. do *31. września 1939 r.*

Rewólca Kompani

Ramla Zbigniew

Kowalczyk Zygmunt

ppowoznik

Uprawnia do korzystania ze zniżek w opłatach za przejazd kolejami państwowymi według ulg taryfowych dla inwalidów wojennych i wojskowych

P. K. S.

(podpis posiadacza książki)

Książka ważna jest do dnia

Ważność książki przedłużono do końca:

19..... r.	19..... r.	19..... r.	19..... r.
19..... r.	19..... r.	19..... r.	19..... r.

ZAKŁAD Ubezpieczeń Społecznych
Oddział w Poznaniu
60-333 ul. Dąbrowskiego 12
(pieczęć podłazna urzędu)

KSIĄŻKA Nr 4262

INWALIDA WOJENNY - WOJSKOWY

Nazwisko Kamilowi

Imię Henryk

Data urodzenia 9 2 1919

dn. 15.11.19... r.

SKA DOKTORA

M. P.

(podpis urzędnika)

- 6 -

Wyciąg z orzeczenia lekarskiego

z dnia 3.7.76

Rozpoznanie zranień, kontuzji
lub schorzeń

Przebieg choroby psychicznej
nerwica jako K.K.
Agorafobia.
Leczenie wielostopniowe
Schizofrenia i schizofrenia
paranoiczna.

Zaliczony do grupy inwalidów na stałe - czasowo z powodu uszkodzeń zdrowia - pozostających w związku ze służbą wojskową - powstałych podczas służby wojskowej

(data)

(podpis)

- 7 -

Wyciąg z orzeczenia lekarskiego

z dnia

Rozpoznanie zranień, kontuzji
lub schorzeń

Zaliczony do grupy inwalidów na stałe - czasowo z powodu uszkodzeń zdrowia - pozostających w związku ze służbą wojskową - powstałych podczas służby wojskowej

M. P.

(data)

(podpis)

1/3. Inne materiały dokumentacyjne -
- Ramlau Zbigniew:

1. Zaświadczenie nr 228468 wydane przez
Z BoWiD Zar. Woj. w Poznaniu - dotyczy
okresów działalności kombatanckiej,
kserokop. oryg. k. 1 s. 1-2
2. Decyzja Urzędu d.s. Kombatanów i Osób
Represjonowanych nr 235400 z 18.05.1993
- o ato. działalności konspir. i służby
wojsk., kserokop. oryg. k. 1 s. 3-4
3. Zaświadczenie nr 26/90 wyd. przez
Fundację 27.11.1990 upoważniająca do
występowania w imieniu Fundacji,
kop. oryg. napisu k. 1 s. 5

w Poznaniu

ZASWIADCZENIE № 228468

Zarząd Wojewódzki Związku Bojowników o Wolność i Demokrację stwierdza, że

Obywatel ~~[osoba]~~ Zbigniew Ramlau (imię i nazwisko)

syn ~~[osoba]~~ Włodzimierza urodzony ~~[osoba]~~

10 lutego 1919 r. (dzień, miesiąc, rok) w Jesionce (miejscowość)

zamieszkały ~~[osoba]~~ w 60-178 Poznań-Junikowo, ul. Ścinawska 32

— jest członkiem zwyczajnym ZBoWiD, nr legitymacji * 19670

~~— odpowiada warunkom uprawiającym do członkostwa ZBoWiD*~~

Zaświadczenie jest dokumentem stwierdzającym prawo do korzystania ze świadczeń określonych w Ustawie z dnia 23 października 1975 r. „o dalszym zwiększeniu świadczeń dla kombatanów i więźniów obozów koncentracyjnych”, [Dz. U. Nr 34, poz. 186].

Jednocześnie stwierdza się, że w rozumieniu przepisów art. 8 tej Ustawy do okresu zatrudnienia wymienionemu [nej] zalicza się następujące okresy działalności kombatanckiej oraz okresy uwięzienia w hitlerowskich obozach koncentracyjnych:

służby w Wojsku Polskim w okresie od 1 września 1939 r. do 15

września 1939 r., pobytu w obozach jenieckich od 16 września

1939 r. do 15 października 1939 r., działalności w Ruchu Oporu

od 1 stycznia 1940 r. do 5 maja 1943 r., uwięzienia w hitlerowskich obozach koncentracyjnych i więzieniach od 5 maja 1943 r. do 10 marca 1945 r.

Sekretarz
Zarządu Wojewódzkiego ZBoWiD

(Słoń Majchrzak)

podpis Sekretarza Zarządu
Wojewódzkiego ZBoWiD
i pieczęć służbowa

Łącznie lat 5 m-cy 4

Przewodniczący
Zarządu Wojewódzkiego ZBoWiD

(Marian Polubowicz)
podpis Prezesa Zarządu
Wojewódzkiego ZBoWiD
i pieczęć służbowa

pieczęć okrągła

Poznań, dnia 26 marca 197⁶ roku

* niepotrzebne skreślić

zat. do listu z 10.09.2011, sob. 22.11
SA

2

WYDZIAŁ HISTORII I KULTURY

DECYZJA ... 235400 ...

z dnia 18.05. 1993 r.

Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych

Na podstawie art. 1 ust. 2 p. 1; 3 p. 1; 4 ust. 2 p. 3; 4 ust. 1 p. 2 w związku z art. 25 ust. 3 oraz art. 27 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. Nr 17, poz. 75 z późn. zm.) potwierdzam z urzędu

Panu (Pani) Zbigniew Ramlau
imię i nazwisko

60 178 Poznań ul. Sennańska 18 m. 1.
adres zamieszkania

uprawnienia określone w wyżej wymienionej ustawie i postanawiam zaliczyć następujące okresy i rodzaje działalności kombatanckiej lub represji:

1	2	3
Okresy	Rodzaj działalności kombatanckiej lub represji	Artykuł ustawy
od 09 • 1939 miesiąc rok	wojna obronna 1939	1/2/1/-
do 09 • 1939		
od 09 • 1939	obóz jeniecki	3/-/1/-
do 10 • 1939		
od 01 • 1940	Armia Krajowa	1/2/3/-
do 05 • 1943		
od 05 • 1943	Hitlerowski Marszowiec	4/1/1/a
do 03 • 1945	Obóz Koncentracyjny	
od		
do		
łącznie lat ... 5 ... miesięcy ... 4		

Decyzja niniejsza może być zaskarżona do Naczelnego Sądu Administracyjnego za pośrednictwem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w terminie trzydziestu dni od dnia jej doręczenia.

Wystawiono zaświadczenie

Kierownik Urzędu do Spraw
Kombatantów i Osób Represjonowanych

mgr inż. Andrzej Krawiec
funkcyjnie w/w. Duchna 11 m. 1
pieczęć — podpis

sat. do listu z 10.09.2011, sob. vi^{IV}

4

91.

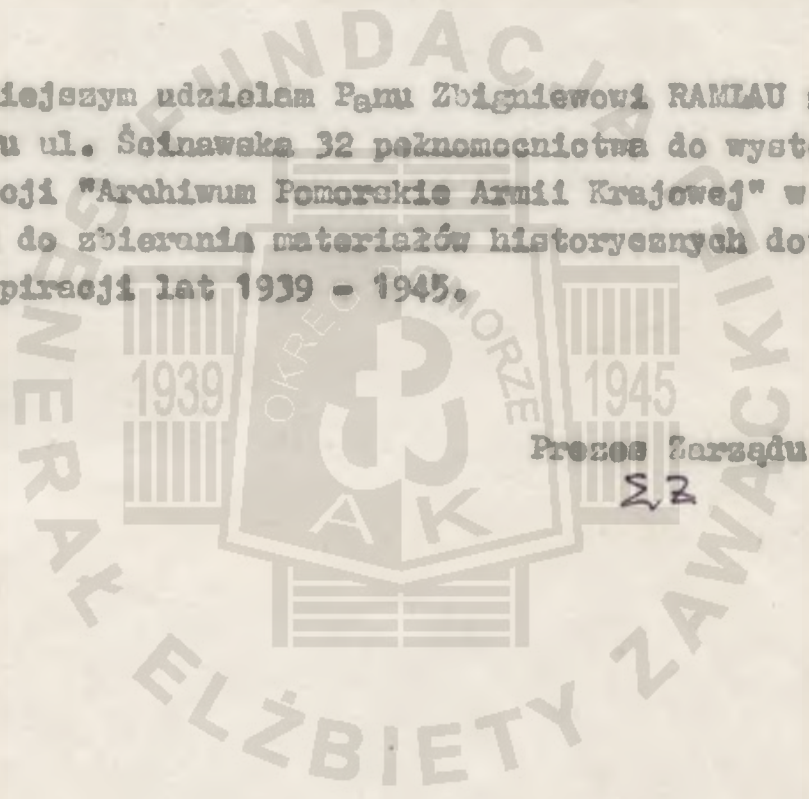
FUNDACJA
Archiwum Pomorskiej Armii Krajowej
ul. Piekary 37 p. 23, tel. 18-321
87-100 TORUŃ

Toruń, dnia 27.11.1990r.

UPOWAŻNIENIE NR. 36/90

Niniejszym udzielał Panu Zbigniewowi RAMLAU zamieszkałemu w Poznaniu ul. Ścinawska 32 pełnomocnictwa do występowania w imieniu Fundacji "Archiwum Pomorskiej Armii Krajowej" w Toruniu, a zwłaszcza do zbierania materiałów historycznych dotyczących pomorskiej konspiracji lat 1939 - 1945.

II. Materiały uzupełniające relacje -
- Prambau Zbigniew

1. Notatka o dostępności Andrzeja i Zbigniewa przygot. dla E. Lewackiej, mpis k. 2 s. 1-2
2. Nota biograficzna autorstwa Elanny Nowickiej (art. do Biuletynu), mpis k. 1 s. 3
3. Nowicka E., 'Zbigniew Prambau', Biuletynu Fundacji nr 1/2004, s. 61, kserokop. k. 1 s. 4
4. "Ostatnie pożegnanie por. Zbigniewa Prambau (Świat. W. Żoł. A. U. Okr. Poznań), mpis k. 3 s. 5-7
5. Nekrolog - brak źródła k. 1 s. 8
6. J. Wielaszek, Wspomnienie, Zbigniew Prambau, mpis (art. opubl. w gazecie Wylorowej z 6. 05. 2011), mpis k. 1 s. 9

Szanowna Pani Profesor !

Wojewoda Józef Wojas dla sygn. 111111

W naszym Archiwum znajdują się dokumenty o działalności konspiracyjnej Andrzeja Ramlau teczka sygn. M: 330/939 Pom. i Zbigniewa Ramlau teczka sygn. : M: 328/937 Pom.

Andrzej Ramlau zmarł w 1994 r. i mieszkał w Toruniu przy ul. Spokojnej 12, natomiast Zbigniew Ramlau mieszka : ul. Ścinawska 32/1, 60-178 Poznań. Otrzymuje „Biuletyny” Fundacji.

Andrzej i Zbigniew są braćmi i synami Włodzimierza Jerzego i Czesławy Kamili z d. Brodzińskiej, właścicieli majątku ziemskiego Zosin pow. rypiński.

1. Andrzej Ramlau ur. 20 XI 1909 r. , zmarł 4 X 1994 r. i spoczywa w Ciechocinie. Po maturze (1931 r.) w Gimnazjum Humanistycznym w Chełmży podjął studia na wydziale leśnym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, które ukończył z tytułem mgr inżyniera, po przerwie spowodowanej wojną, w 1946 r.

W latach 1931-1932 służył w Szkole Podchorążych Rezerwy Artylerii we Włodzimierzu Wołyńskim, a praktykę odbywał w 31 Pułku Artylerii Lekkiej w Toruniu. Przeznaczony do rezerwy, nie uczestniczył w kampanii wrześniowej. Wybuch wojny zastał go w majątku brata Józefa w Jesionce pow. lipnowski, gdzie przebywał przez cały okres okupacji. Został zatrudniony przez Niemców jako gajowy. Żołnierz POZ- „Znak” - AK, działał na terenie Rejonu Dobrzejewice. Do konspiracji wprowadził go brat Zygmunt. (Został zaprzysiężony przez Serafina Różańskiego z Rejonu II Dobrzejewice) Wiosną 1941 r. za pośrednictwem Andrzeja i Zygmunta Ramlau do konspiracji został wprowadzony Edward Dołkowski ps. „ Olek”. Andrzej Ramlau stanowisko gajowego wykorzystywał do udzielania pomocy miejscowej ludności w zaopatrywaniu się w opał, zatrudniał także zagrożonych wywózką na roboty przymusowe. Ukrywał m.in. zbiegłego z niewoli Głowackiego Antoniego, który po pewnym czasie został zameldowany w niemieckim urzędzie pracy w Lipnie jako stały robotnik leśny.. Był również gospodarzem kwatery, w której ukrywali się zbiegli z niewoli jeńcy : dwóch Anglików i trzech Rosjan. W zakresie organizowania ucieczek jeńców współpracował m.in. z Czesławem Lulińskim, który eskortował pociągiem zbiegłych jeńców z obozu w Kikole (Anglicy) do Andrzeja Ramlaua. W ukrywaniu jeńców pomagał m.in. leśniczy Jan Stetkiewicz z Leśnictwa Paliwodzizna .

Po reformie rolnej i konfiskacie rodzinnych majątków został skierowany do pracy w Nadleśnictwie Lutówko pow. Sępólno. Od jesieni 1963 r. na własną prośbę przeniósł się do Nadleśnictwa Dobrzejewice koło Torunia, gdzie był nadleśniczym do czasu przejścia na emeryturę w 1975 r.

Zbigniew

g a l

Zygmunt Ramlau ps. „Zygmunt” ur. 10.02.1919 r. jest absolwentem Gimnazjum im. M.Kopernika w Toruniu (matura 1938 r.). W 1949 r. ukończył Uniwersytet M.Kopernika, Wydział Prawno-Ekonomiczny.

W latach 1938-1939 odbywał służbę wojskową w Dywizyjnym Kursie Podchorążych Rezerwy w Brodnicy, od lipca 1939 r. służył w 63 Pułku Piechoty w Toruniu. Dn. 15 września 1939 r. w walkach pod Kutnem został ranny. Leczony w szpitalu w Gostyninie, dnia 24 października 1939 r. zwolniony, przebywał w majątku Jesionka pow. lipnowski, którego właścicielem był jego brat Józef. Gdy w ostatniej dekadzie października 1939 r. Józef został aresztowany, a majątek przeszedł pod zarząd Niemca, Zygmunt został zatrudniony jako tłumacz niemieckiego administratora. Tu pracował do stycznia 1942 r. , kiedy to przez niemiecki urząd został skierowany do pracy w majątku Moszczonne koło Kikoła, gdzie pracował jako rządca majątku. Aresztowany w dniu 5 maja 1943 r. , został osadzony w K L Stutthof (nr obozowy 23 177), w którym przebywał do dnia 11 marca 1945 r.

2. Zbigniew Ramlau ps. „Zygmunt” żołnierz Polskiej Organizacji Zbrojnej - „Znak” - Armii Krajowej do konspiracji został zwerbowany w styczniu 1940 r. i należy przypuszczać, iż należał do ścisłego grona jej organizatorów. Zaprzysiężony został do P O Z przez Serafina Różańskiego z Rejonu II Dobrzejewice, gdzie komendantem był Stanisław Lipiński. Od grudnia 1942 r. pełnił funkcję zastępcy komendanta Obwodu AK Lipno Józefa Sadowskiego ps. „Zagończyk”, a do czasu aresztowania w maju 1943 r. był komendantem Rejonu III Obwodu AK Lipno (Dobrzejewice, Czernikowo, Mazowsze, Nowogród).

Po ukończeniu w 1949 r. studiów w Toruniu zamieszkał w Poznaniu. Według informacji świadków, Józef Ramlau, aresztowany przez Selbstchutz w końcu października 1939 r., został zamordowany przez Niemców podczas budowy kwatery Hitlera w Kętrzynie.

Informację opracowałam na podstawie relacji znajdujących się w teczkach osobowych : Dołkowski Edward, Ramlau Andrzej, Ramlau Zbigniew, Ziółkowski Franciszek.

Z poważaniem

Eskerska

31.06.2006

Zbigniew Ramlau ps. „Zygmunt „, komendant Rejonu III Obwodu AK Lipno, urodził się 10 II 1919 r. w majątku Jesionka w powiecie lipnowskim. Absolwent Gimnazjum im. M. Kopernika w Toruniu, w latach 1938-1939 odbywał służbę wojskową w Dywizyjnym Kursie Podchorążych Rezerwy w Brodnicy, a od lipca 1939 r. służył w 63 Pułku Piechoty w Toruniu, gdzie pełnił funkcję dowódcy plutonu w stopniu plutonowego podchorążego. Z pułkiem tym odbył kampanię wrześniową, w czasie której został ranny 15 IX 1939 r. pod Iłowem.

Zwolniony ze szpitala polowego w Gostyninie, został zatrudniony jako tłumacz niemieckiego administratora majątku w Jesionce. Od stycznia 1942 r. pracował jako rządca majątku Moszczonno koło Kikoła. Do Polskiej Organizacji Zbrojnej - „Znak” został zaprzysiężony przez Serafina Różańskiego z Rejonu II Dobrzejewice. Od grudnia 1942 r. pełnił funkcję zastępcy komendanta

Obwodu AK Lipno, Józefa Sadowskiego, a do czasu aresztowania w maju 1943 r. był komendantem Rejonu III Obwodu AK Lipno / Dobrzejewice, Czernikowo, Mazowsze, Nowogród/. Dn. 5 V 1943 r. aresztowany przez gestapo, został osadzony w obozie koncentracyjnym Stutthof, gdzie przebywał do 15 III 1945 r. Po wojnie ukończył prawo na Uniwersytecie M. Kopernika w Toruniu. Mieszkał i pracował w Poznaniu. Tu zmarł 6 V 2006 r. Został uhonorowany odznaczeniami i tytułem „Weterana Walk o Wolność i Niepodległość Ojczyzny”.

Hanna Nowicka

Nota przygotowana do nr 1/2007, Biuletynu 'Fundacji'

ZBIGNIEW RAMLAU, ps. „Zygmunt”, komendant Rejonu III Obwodu AK Lipno, urodził się 10 II 1919 r. w majątku Jesionka w powiecie lipnowskim. Absolwent Gimnazjum im. M. Kopernika w Toruniu, w latach 1938–1939 odbywał służbę wojskową w Dywizyjnym Kursie Podchorążych Rezerwy w Brodnicy, a od lipca 1939 r. służył w 63. Pułku Piechoty w Toruniu, gdzie pełnił funkcję dowódcy plutonu w stopniu plutonowego podchorążego. Z pułkiem tym odbył kampanię wrześniową, w czasie której został ranny 15 IX 1939 r. pod Iłowem.

Zwolniony ze szpitala polowego w Gostyninie, został zatrudniony jako tłumacz niemieckiego administratora majątku w Jesionce. Od stycznia 1942 r. pracował jako rządca majątku Moszczonno koło Kikoła. Do Polskiej Organizacji Zbrojnej „Znak” został zaprzysiężony przez Serafina Różańskiego z Rejonu II Dobrzejewice. Od grudnia 1942 r. pełnił funkcję zastępcy komendanta Obwodu AK Lipno, Józefa Sadowskiego, a do czasu aresztowania w maju 1943 r. był komendantem Rejonu III Obwodu AK Lipno (Dobrzejewice, Czernikowo, Mazowsze, Nowogród). Dnia 5 V 1943 r. aresztowany przez gestapo, został osadzony w obozie koncentracyjnym Stutthof, gdzie przebywał do 15 III 1945 r. Po wojnie ukończył prawo na Uniwersytecie M. Kopernika w Toruniu. Mieszkał i pracował w Poznaniu. Tu zmarł 6 V 2006 r. Został uhonorowany odznaczeniami i tytułem „Weteran Walk o Wolność i Niepodległość Ojczyzny”.

Hanna Nowicka

Ostatnie pożegnanie por. Zbigniewa Ramlau

Kolego poruczniku Zbigniewie Ramlau Żołnierzu Armii Krajowej i Wojska polskiego, Żegna Cię dziś rodzina, przyjaciele i Żołnierze Armii Krajowej wraz z asystą honorową Wojska Polskiego.

Nad Twą trumną powiewa Sztandar Armii Krajowej symbol walki z najeźdźcą hitlerowskim i radzieckim.

Przed wojną w 1938 r. zostałeś powołany do dyw. Podchorążych Piechoty w Brodnicy

W 1939 z tymże pułkiem wyruszyłeś na wojnę z najeźdźcą hitlerowskim. Pod Iłowem nad Bzurą zostałeś ranny 15 września 1939r.

Po wyjściu ze szpitala w Gostyninie pracowałeś w majątku Jesionka.

1.01.1940 r. zostałeś zaprzysiężony przez por. Serafina Różańskiego do Polskiej Organizacji Zbrojnej a następnie do Armii Krajowej gdzie pełniłeś funkcję zastępcy Komendanta na powiat Lipno 5.05.1943 r. zostałeś aresztowany przez gestapo i osadzony w obozie koncentracyjnym w Stutthofie, gdzie przebywałeś do 15.03.1945 r.

Cały czas okupacji służyłeś wiernie Armii Krajowej i Wojsku Polskiemu dla dobra wolnej Ojczyzny wolnej Polski.

Tak w czasie okupacji jak i w Polsce Ludowej nie należałeś do żadnej partii. Byłeś wierny zasadzie Bóg Honor i Ojczyzna

6 12

Za swe zasługi otrzymałeś :

- 1) Krzyż Polonia Restituta
- 2) Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski
- 3) Krzyż Armii Krajowej
- 4) Krzyż Oświęcimski
- 5) Srebrny Krzyż Zasługi
- 6) Medal za udział w wojnie obronnej 1939r.
- 7) Medal Zwycięstwa i Wolności 1945r.
- 8) Medal z okazji 35 rocznicy zwycięstwa nad hitlerowskimi Niemcami.
- 9) Odznakę Grunwaldzką uczestnikowi walki zbrojnej 1939/45
- 10) Patent Weterana o wolność i niepodległość Polski
- 11) Awans na porucznika Wojska Polskiego.

Mamy wolną Polskę dlatego żegnamy Cię z honorami Wojskowymi

„Śpij Kolego w ciemnym grobie
Niech się Polska przyśni Tobie”

Boże prosimy Cię zmiłuj się nad Twoim sługą Zbigniewem,
któregoś zabrał z tego świata i przez miłosierdzie Twe Boskie daj mu
odpoczywanie wieczne.

Niech wszystkie dusze zmarłych Żołnierzy Armii Krajowej
I innych formacji Wojska Polskiego, którzy odeszli z tego świata
odpoczywają w pokoju uczcijmy ich śmierć minutą ciszy.

7
13

Szanownym Kapłanom, pocztowi sztandarowemu asyście honorowej Wojska Polskiego, Żołnierzom Armii Krajowej, przyjaciołom, którzy uczestniczą w odprowadzeniu por. Zbigniewa Ramlau na wieczną wartę w imieniu Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej śr. „Pałac” Pomnik składam serdeczne Bóg zapłać.

v-ce Prezes Zarządu
Środowiska Pałac
Wojciech Bociański
por. Wojciech Bociański

zatr. do listu w 20.08.2011-dob. 2.11 8
4/

Z głębokim żalem zawiadamiamy,
że w dniu 6 maja 2006 r. po długiej chorobie,
odszedł od nas pojednany z Bogiem
najdroższy Mąż, Ojciec, Teść i Dziadek

ś. † p.

ZBIGNIEW RAMLAU

urodzony w Jesionce 10 lutego 1919 roku
magister prawa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wielki Patriotą, uczestnik kampanii wrześniowej,
żołnierz Armii Krajowej
wzięty obozu koncentracyjnego Stutthof
długoletni naczelnik wydziału PZU w Poznaniu
odznaczony Krzyżem Polonia Restituta
Srebrnym Krzyżem Zasługi
Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.
Na wieczną wartość odszedł człowiek dobry i szlachetny,
którego będzie nam brakowało.
Cześć Jego pamięci...

Msza św. pogrzebowa zostanie odprawiona
w środę 10 maja 2006 r. o godz. 13.30
w kościele parafialnym pw. N.M.P. z La Salette,
przy ul. Małoszyńskiej 27 w Poznaniu.
Pogrzeb w tym samym dniu o godz. 15.20
na cmentarzu junikowskim na kwaterze AK.

Żona, Córki, Zięciowie,
Wnuki i Rodzina

31837

zaw. do listu z 20.08.2011
sob. 2. IV 17

9

WSPOMNIENIE

Zbigniew Ramlau

(1919-2006)

Szóstego maja mija piąta rocznica śmierci mojego ukochanego Dziadka – Zbigniewa Ramlau. Wciąż mam w pamięci Jego szczery uśmiech, błyskotliwe poczucie humoru, które nigdy Go nie opuszczało mimo wielu lat cierpienia i ciężkiej choroby. Był cudownym dziadkiem – kochał nas – całą czwórkę wnuków jednakowo, nikogo nie wyróżniając. Zawsze interesowały Go nasze sprawy, problemy - wspierał nas jak tylko potrafił. Będąc człowiekiem bardzo dobrego serca, potrafił być również stanowczym i rzeczowym. Wciąż mam w pamięci Jego żarty, powiedzonka – czasem ironiczne, ale zawsze trafiające w samo sedno, pobudzające do myślenia. Znajdując się w różnych sytuacjach często zastanawiam się, jak skomentowałby je Dziadek. Można powiedzieć, że był On „prawdziwym mężczyzną” – stanowczym i z klasą. Do tego był jeszcze bardzo przystojny. Za młodu ze względu na ładną delikatną buzię zyskał w rodzinie przezwisko „Lala”. Jego prezencja jako dorosłego człowieka jednak bliższa była gwiazdom kina.

Pamiętam Święta urządzone przez Niego, kiedy na stole pojawiały się Jego autorskie wykwintne potrawy, przygotowywane z dużą dozą fantazji. Kochał przyrodę i chętnie spędzał czas uprawiając i pielęgnując swój przydomowy ogród. Posadzone przez Niego, dziś kilkunastometrowe świerki i modrzewie, widoczne za oknem, często przypominają mi o Nim.

Mój Dziadek urodził się 10. lutego 1919 r. w Jesionce, powiat Lipno, jako najmłodszy z piątki rodzeństwa. Maturę zdał w 1938 r. w Toruniu. Był wysportowanym i pełnym energii ambitnym młodym człowiekiem, miał wiele planów i marzeń. Chciał zostać lotnikiem, a także startować w igrzyskach olimpijskich w dyscyplinie pięcioboju.

Niestety wojna pokrzyżowała Jego plany. Będąc w podchorążówce został zmobilizowany i powołany do wojska. Brał udział w wojnie obronnej w armii gen. Bortnowskiego. Pod Iłowem nad Bzurą został ranny 15 września 1939 r.

1.01.1940 r. został zaprzysiężony do Polskiej Organizacji Zbrojnej, a następnie do Armii Krajowej, gdzie pełnił funkcję zastępcy Komendanta powiatu Lipno.

5.05.1943 r. został aresztowany przez gestapo i osadzony w obozie koncentracyjnym w Stutthofie. W nieludzkich warunkach, wycieńczony i ciężko chory przebywał tam do 15.03.1945 r.

Po wojnie ukończył Uniwersytet w Toruniu i uzyskał tytuł magistra prawa.

W 1950 r. ożenił się z swoją Babcią – Ireną Cichowską, zamieszkał w Poznaniu, gdzie też pracował w PZU jako naczelnik wydziału. Był człowiekiem bardzo towarzyskim i lubianym przez otoczenie, szanowanym przez współpracowników.

Mój dziadek podczas wojny wiernie służył Armii Krajowej i Wojsku Polskiemu dla dobra wolnej Ojczyzny. W czasie okupacji i w Polsce Ludowej nie należał do żadnej partii.

Był wierny zasadzie Bóg Honor Ojczyzna, za co otrzymał wiele odznaczeń m.in. Krzyż Polonia Restituta.

Na Jego pogrzebie, przedstawiciel Związku Żołnierzy Armii Krajowej wygłosił bardzo poruszające przemówienie, wymieniając liczne zasługi mojego Dziadka dla Ojczyzny.

Mnie jednak najbardziej wzruszył Pan Piotr – nasz pomocnik ogrodowy, człowiek bardzo ubogi. Dziadek nie tylko mu pomagał, ale zawsze chętnie z nim dyskutował o polityce i historii. Darzyli się nawzajem ogromną sympatią. Pan Piotr na pogrzebie złożył Dziadkowi, swojemu „Szeфовi”, jak go nazywał, hołd gałązką bzu zerwaną z drzewa. Myślę, że ten gest miał większą wartość niż wszystkie wieńce i przemówienia. Przypomniał, że mój Dziadek Zbigniew Ramlau był nie tylko zasłużonym obywatelem, ale po prostu dobrym człowiekiem.

Zuzanna Mielczarek

IV/11. Korespondencja Fundacji z
Rodziną Zbigniewa Ramleu:

1. Pismo Jreny Ramleu do Fundacji z 1.08.2011 - prośba o presteranie księżki Marcina Owsimskiego, ręk. oryg. k. 1 s. 1
2. Pismo Fundacji z 19.08.2011 - mpis kserp k. 1 s. 2
3. Pismo do Fundacji - data wpływu 25.08.2011, ręk. oryg.; k. 1 s. 3-4
4. Pismo do Fundacji - data wpływu 30.08.2011 - dot. ks. Marcina Owsimskiego, ręk. oryg, k. 2 s. 5-6
5. Pismo Fundacji do J. Ramleu z 6.09.2011; dot. pismo do M. Owsimskiego, mpisy kserokop. k. 2 s. 7-8
6. Pisma do Fundacji z 10.09.2011 i 20.09.2011, ręk. oryg. k. 3 s. 9-12
7. Pismo Fundacji z 7.11.2011, kserkop. mpisu k. 1 s. 13

Toruń 1° 2011

FUNDACJA
"Archiwum i Muzeum Pomorskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polak"
w Toruniu
Wpłynęło dnia: 8.08.2011
L. dz. 362 / U-221/11

Do

Archiwum Pomorskiego

Armii Krajowej

ul. Wielkie Ganki 2

87-100 TORUŃ

Zwracam się z uprzejmą prośbą o przesłanie
za pośrednictwem pocztowym kartonów

"Sobsey myślowe polityczny" w obac

Stuttruff, 1939-45° M. Owsinski,

moj mój sp. Zdzisław Raulan były

myślowi Stuttruffa był w statym

Kontakcie z Archiwum, gdzie przez

ciągnę lata pracowała moja

siostra cioteczna Maria, for jej

duś meżycia

Archiwum na przeszłość

Irena Raulan

Proszę o odpowiedź, czy mogę oczekiwać na listy.

FUNDACJA

GENERAŁ ELŻBIETY ZAWACKIEJ

ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ
ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

2

Toruń, 19 VIII 2011

odp. na L. dk. 362
+ dr. Owsiniński
Biulet. nr 1/2007
nr 2/2010
L. dk. 1069/ram 4/11

Pani
Irena Ramlau
ul. Ścinawska 32
60-178 Poznań

Szanowna Pani !

Zgodnie z Pani prośbą przesyłamy egzemplarz książki Marcina Owsinińskiego „*Polscy więźniowie polityczni w obozie Stutthof 1939-1945*”. Proszę, by Pani przyjęła książkę w darze od Fundacji.

W indeksie osobowym na str. 238 autor wymienia tylko nazwisko brata śp. Zygmunta *Ramlau Stefan*. Nie wiem z jakich powodów nazwisko śp. Zbigniewa Ramlau ps. „Zygmunt” zostało w indeksie pominięte. W aktach osobowych śp. Małżonka Pani znajdujących się w naszym Archiwum są dokumenty potwierdzające Jego pobyt w obozie koncentracyjnym Stutthof.

Korzystając z okazji, przesyłam w załączeniu dwa „Biuletyny” Fundacji: nr 1 z 2007 r., gdzie na str. 61 znajduje się biogram śp. Zbigniewa Ramlau oraz nr 2 z 2010 r. „Biuletyny”, bez zobowiązań finansowych, wysyłamy kombatantom i osobom zaprzyjaźnionym z Fundacją. Gdyby chciała je Pani otrzymywać systematycznie, proszę dać znać.

Łączę pozdrowienia i wyrazy szacunku.

Z poważaniem

Elżbieta Skerska dokumentalistka

załączniki :

egz. M. Owsiniński *Polscy więźniowie polityczni w obozie Stutthof*,
„Biuletyn” Fundacji nr 1 z 2007, nr 2 z 2010

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUŃ
UL. PODMURNA 93
TEL. 0048 56 65 22 186
www.um.torun.pl/AK, www.zawacka.pl, fapak@wp.pl

KONTO:
82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

KRS 00000 41692

FUNDACJA
"Archiwum i Muzeum Pomorskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek
w Toraniu

25.08.2011

Wpłynęło dnia:
dz. 1111 / 8-871 /
Pam 410/11

Do Fundacji

Załączniki:
Telefoni:

Otrzymałam dzisiaj mailing Owsin'skiego listów
"Polska wpryncipale polityczna w latach Stutthof
w latach 1939-1945" i dziękuję za tę przesyłkę.
Jedyną osobą, która ma prawo do autorstwa, dlatego
po raz kolejny (w poprzednich publikacjach też)
pominąć nazwisko mojego zięcia?

Elżbieta Ramlau, pseud. "Zygmunt" nr. 1919r.
nr. darowizny 23177. Jest mi z tego powodu
przykro i nie wiem dlaczego taki pominięcie
jest, nie mogę przedzielić tyłko brata Stefana Ramlau.
Widzę również dlatego samo imię to przysię
Kajlichowa która ze tym razem będzie pełna
i prawdziwa informacja o tym arestowaniu
5 maja 1943 roku, gdzie jedynie rozsyła 4
muzeum w Stutthofie (która to przysię ma
w domu - przedzieli arestowanie 106 stronów PZ

4
mam też umiarkowane Jasnowskiego
"Okręgi Pomorski Ami Wrażenie" maj 1996 r.
i dopiero tam na str. 78 autor podaje
imię i nazwisko mego sypia Ugnia Raulen

W wydaniu przez Owsinińskiego /rok 2001/ który
też ma tytuł - Ami Stora o NIm.

Wspomnę to odległe czasie, kilkudziesięć lat
minęło, ale dla mnie było wtedy i dla
moich dzieci to wzmianka bardzo wspomnienia
o moim jst marcia - a tu się zabrakło.

Przełatego aby przy następnych wydaniach
i zwrócić byłych myślimi politycznych
St. Huspa podaje: Jego imię.

Jana Raulen

Poznań 8.08.2011

ul. ŚCINAWSKA 32

60-178 Poznań

panu Pawłowi.

FUNDACJA
Pomnik 20.08.2011 5
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek
w Toruniu
Wpłynęło dnia: 30.08.2011
L. dz. 1123 / Pom-50/11
Załącznik:
Referent:

Wracam się z prośbą o umieszczenie
wszystkich tych zapisów które przesyłam
po sp. Zygmunta Pawłowa w Archiwum
Pomorskiego Okręgu AK. w Toruniu.

Bardzo mi na tym zależy i wiem,
że Pawłowi jako dowódcy towarzyszy to należy.

Przy okazji kontaktu z panem
Marianem Owsiniem proszę mu przekazać,
że ubolewam nad tym, że w swojej książce
z 2001r. nie wspomiał mojego sp. męża.
Może po przeczytaniu tego co do Pawła dziś
przejdzie dalej mi enuncja w Archiwum,
p. Owsini w sprawie mojej żony jako
mama po tym "nieopatrzaniu" z jej strony.

Z poważaniem

Jana Pawłowa

P.S.

6

Tylko pani Anne Nourida w Białymostku 2007r.
podała mi adres i numer telefonu o numerze 1234.
Wzrostem była ona około 1,70m i posiadała
podane dane. Proszę o jej pomoc.
Dziękuję za wspomnienie. Z poważaniem

Dziękuję za pomoc, oraz proszę
umieścić w archiwum, oraz
o odpowiedź.

FUNDACJA

GENERAŁ ELŻBIETY ZAWACKIEJ

ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ
ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

7

Toruń, 6.09.2011

colp. me L. dz. 1123
+ prośba o uzupeł.
dokum. Zb. Ramlau
L. dz. 1136/Pom-410/11

Pani
Irena Ramlau
ul. Ścinawska 32
60-178 Poznań

Szanowna Pani !

Dziękuję za materiały dokumentacyjne dotyczące życia i działalności śp. Zbigniewa Ramlau ps. „Zygmunt”, żołnierza POZ „Znak”-AK Obwodu AK Lipno. Rękopis życiorysu, mowę pożegnalną nad mogiłą śp. „Zygmunta”, nekrolog, kserokopie zdjęć z pogrzebu oraz (maszynopis) wspomnienia p. Zuzanny Mielczarek opublikowane w *Gazecie Wyborczej* z 6.05.2011 r. dołączyłam do akt osobowych Zmarłego oznaczonych sygnaturą M:328/937Pom.

Na rękopisie życiorysu śp. Zbigniewa brak podpisu. Czy Pani jest jego autorką ?

Celem uzupełnienia dokumentów Małżonka Pani proszę o przesłanie chociaż kserokopii legitymacji Jego odznaczeń i mianowań na stopnie wojskowe.

Zgodnie z obietnicą, wysyłam kserokopię listu Pani do p. Marcina Owińskiego. Ponieważ w książce pominięto nie tylko śp. Zbigniewa Ramlau, ale także innych więźniów KL Stutthof, będę oczekiwała od autora wyjaśnień. Uważam, że takie wyjaśnienia powinien przesłać również Pani.

Łączę pozdrowienia i wyrazy szacunku.

Z poważaniem

Elżbieta Skerska dokumentalistka

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUŃ
UL. PODMURNA 93
TEL. 0048 56 65 22 186

www.um.torun.pl/AK, www.zawacka.pl, fapak@wp.pl

KONTO:
82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

KRS 00000 41692

FUNDACJA GENERALA ELŻBIETY ZAWACKIEJ

ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ
ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

Torun, 14 IX 2011

Pan
Marcin Owiński
Muzeum Stutthof w Sztutowie
ul. Muzealna 6
82-110 Sztutowo

Szanowny Panie!

Jestem dokumentalistką Archiwum i Muzeum Pomorskiego AK oraz Wojskowej Służby Polek w Toruniu (Fundacja Generala Elżbiety Zawackiej). Zajmuję się działem „konspiracji pomorskiej” i wiele osób zwraca się do mnie o przesłanie książki Pana autorstwa *Polscy więźniowie polityczni w obozie Stutthof 1939-1945*.

W związku z tym pozwalam sobie przesłać uwagi na temat wspomnianego opracowania członków Rodzin byłych więźniów politycznych p. Ireny Ramlau, żony więźnia Zbigniewa Ramlau, i Bogumiły Lulińskiej-Chylińskiej.

Prosiłabym o to, by był Pan uprzejmy odpowiedzieć na list, bardzo rozżalanej, pani Ireny Ramlau (adres znajduje się na kserokopii listu p. I.Ramlau, który dołączam do pisma).

Z kolei zdaniem p. Bogumiły Lulińskiej-Chylińskiej na str. 159 wspomnianego opracowania podana jest błędna data przybycia Lulińskiej Anny i Lulińskiej Heleny do KL Stutthof , bo powinno być 23.06.1943 r. , a nie w marcu 1943, skoro zostały aresztowane w maju 1943 r. Razem z Heleną Lulińską i Anna Lulińską tego samego dnia transportem do obozu przybyła także Natalia Lulińska nr oboz. 23 713 pominięta w wykazie. Informacje przekazane przez Rodzinę znajdują potwierdzenie w znajdujących się w naszym Archiwum relacjach i dokumentach.

Byłabym zobowiązana za uwzględnienie wymienionych uwag.

Z poważaniem

Elżbieta Skerska

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUŃ
UL. PODMURNA 93

załączniki: TEL. 0048 56 65 22 186

www.kserokopia listu p. Ireny Ramlau do Fundacji (data wpływu 25.08.2011)

KONTO:

82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

KRS 00000 41692

Slawomira Pawi

Pawi 10. 9. 2011 9

Otrzymałam od Pani list, że dane dotyczące mego
ojca Michała Złotyńskiego Państwa będą umieszczone
w albitach osobnych. Proszę mi przesłać
te pisma listy mi przesłać po prostu.
Oraz życzenia spisanymi i podpisanymi prosiłabym.
Zobowiązuje się kopii legitymacji i adresem,
to dzisiaj mam je wszystkie, będą także
to pozwalam sobie z trudnością i mało wygodnie
z domu. Wszystkie adresem, medale, kieszonki
sa autentyczne otrzymane za darmo, a
nie wyimaginowane.

Dzisiaj podpisuję

Slawomira Pawi

Zs. Nie wiem czy przesłać po prostu że
ojciec miał kawałek życia moją najbliższą kuzynkę.
Jej matka i mój ojciec - to było wesele.

FUNDACJA
"Archiwum i Muzeum Pomorskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polak"
w Toruniu

Wpłynęło dnia: 16. 09. 2011
L. dz. 1174/80m-50/11

Załączniki: .....

Referent: .....

Śp. ZBIGNIEW RAMLAU pseud. "ZYGUNT"

10

1919 - 2006

1. DOKUMENT Z AROLSEN XERO ✓
2. MUZEUM STUTTHOF XERO ✓
3. ZAŚW. 24. BOJÓW. O WOLNOŚĆ I DEMOKRACJĘ XERO ✓
4. URZ. DO SPR. KOMBATANTÓW XERO ✓
/ŁĄCZNIE 5 lat i 4 mies/
5. MOWA POGREBOWA NAD MOGIŁĄ XERO był w poprzednim liście
6. NEKROLOG } poprzedni list
7. ZDJĘCIA Z POGREBEM } poprzedni list
8. WSPOMNIENIE DURANNY MIELCZAREK (WNUCZKA) - poprzedni list
9. Życiorys ZBIGNIEWA RAMLAU - SPISANA ZONA 2x
10. SPIS OTRZYMANYCH ODZNACZEŃ, MEDALI, KRZYDŁY - poprzedni list
11. Zdjęcie fot. - kserokop. zob. koperta
dział ikonografii
zat. do listu

z 10.9.2011 zob. z. IV
EL

Pomni 20. 09 2011

11

Szanowna Pani -

Wpłynęła dnia: 3. 10. 2011
L. dz. 1217 / Pom 410/11

Dziękuję pani do Pani w sprawie mojego sprawy
mię pomiędzy. Pomocnik jako dokumentacja
ma Pani różne kontakty neregularne na
Pomni, może być Pani mogła mi coś
doradzić.

Otoż przed wojną pomagałam w Byd-
goszynie w rodzinie Gadomskich
dr. Tadeusz Gadomski, lekarz mieszkał
w Bydgoszynie ul. Gdańska 57, żona
altorka, a córka Hanka chodziła ze
mną w Bydgoszynie do konserwatorium
muryanego. Dr. Gadomski został samor-
dowany w Katyniu, a żona z córką Hanką
i synem Witoldem uciekli do Włocławka
w czasie wojny.

W Bydgoszynie próbowałam odzyskać
śladość tej rodziny, byłam na Gdańskiej 57
ale mi to z obecnych mieszkańców tej

Kamieruńcy mi' mi' umiał mi' prowadzić.
 Potem kierowca szedł do Towarzystwa Przyjaciół
 M. Bydgoszy, ale tam mi' mi' wzięli, czy
 ona' po' sp. dołtane gadaninami' przy' ta
 wygnę, a co z ich ciekawości i sygnu?

Czy są jeszcze jakieś inne chęci' posu-
 brzań, bo nawet Italia mi' mi'
 mi' powoła, aii tam' centralne biur
 adresowe to Warszawa na Molotowskiej -
 to mi' mi' np. Hans Gademski w
 między innymi myśla' tam' i ma mi' mi'
 narodziło, litwiego ja' mi' ma'?

mi' mi' tytu' kontakty z Raula
 i myśle, że mi' ma Raula' u' te, że
 teraz się wracam z raportami' em
 o zmianie w Bydgoszy.

Twoje serdeczne pozdrowienia

Lena Raulen

kopia

13

L. dz. 1765 / Pam-
410/11

Toruń, 7 XI 2011

odp. L. dz. 1217
+ list dr. Owsinińskiego
+ Biuletyn

Pani
Irena Ramlau
ul. Ścinawska 32
60-178 Poznań

Szanowna Pani !

Jeszcze raz dziękuję za przesłanie materiałów źródłowych o życiu i walce żołnierza AK, Małżonka Pani, śp. Zbigniewa Ramlau ps. "Zygmunt".

Jak już wcześniej zaznaczyłam, zostały one złożone w teczce osobowej opatrzonej w naszym Archiwum sygnaturą M: 328/937 Pom.

W załączeniu przesyłam kserokopię listu pana Marcina Owsinińskiego. List jest odpowiedzią na uwagi dotyczące opracowania *Polscy więźniowie polityczni w obozie Stutthof 1939-1945*, które skierowałam do Niego w imieniu Pani i Rodziny Lulińskich.

Gdyby zechciała Pani skontaktować się z autorem listownie, to adres jest następujący: Muzeum Stutthof
ul. Muzealna 6
82-110 Sztutowo.

Przykro mi, że nie mogę Pani pomóc w ustaleniu wojennych i powojennych losów żony i dzieci doktora Gadomskiego.

Łączę pozdrowienia i wyrazy szacunku.

Z poważaniem

Elżbieta Skerska dokumentalistka

załączniki:

1. kserokopia listu z 14.09.2011
2. „Biuletyn”

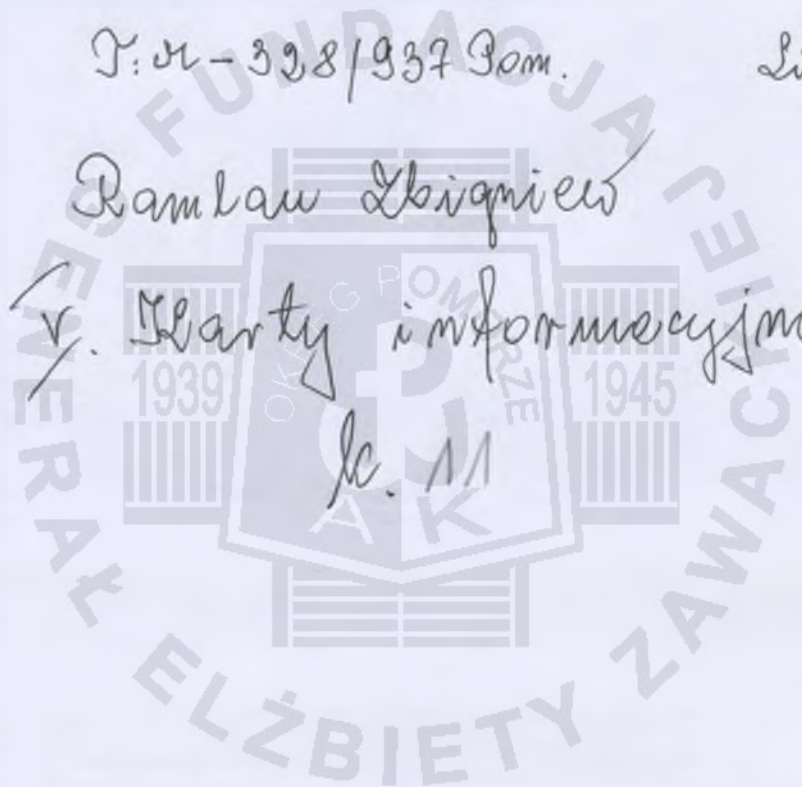

T: M - 338/937 Pom.

Lipno

Ramkowi Łbigniew

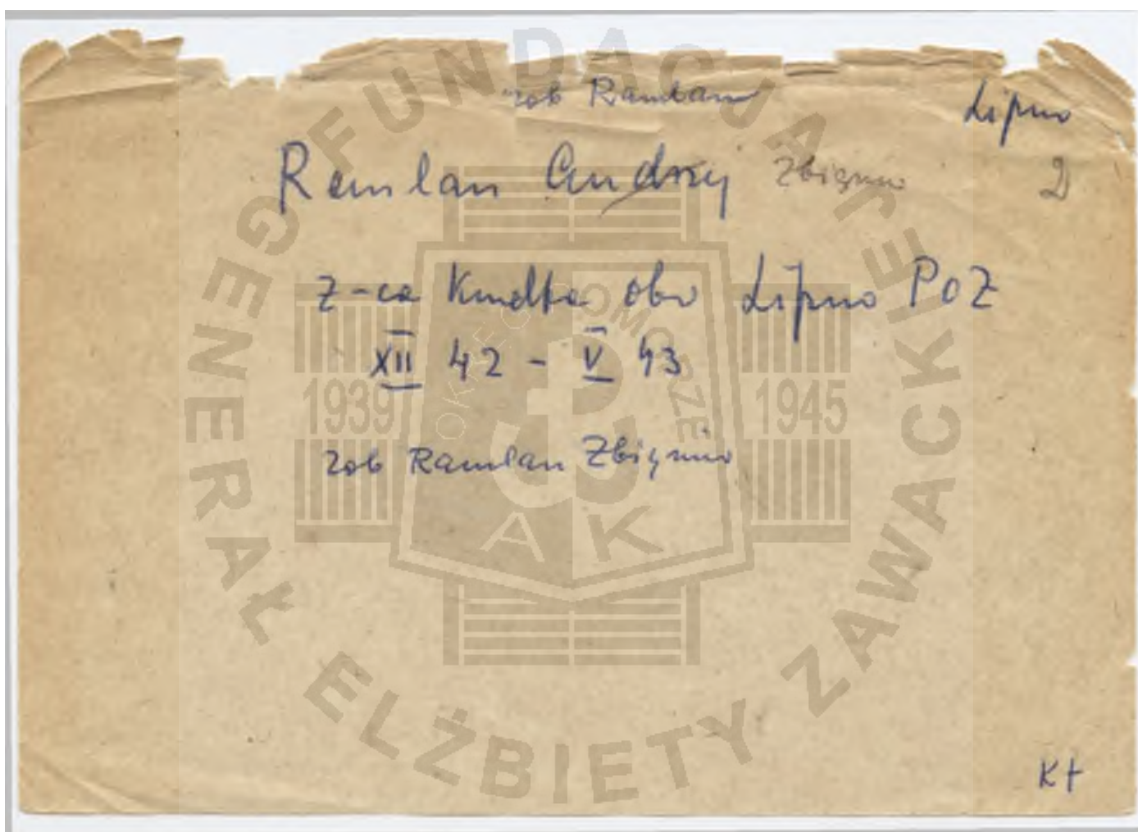
W. Party informacyjne
lc. 11

RAMLAN ZBIGNIEW "Zygmunt" 3
ul. magistrancka 2 Wiedomskij
Kmetz II region Obw. PK Lofna
od XII 42 - 5 V 43 (arendowan)
Stuttgof 1945

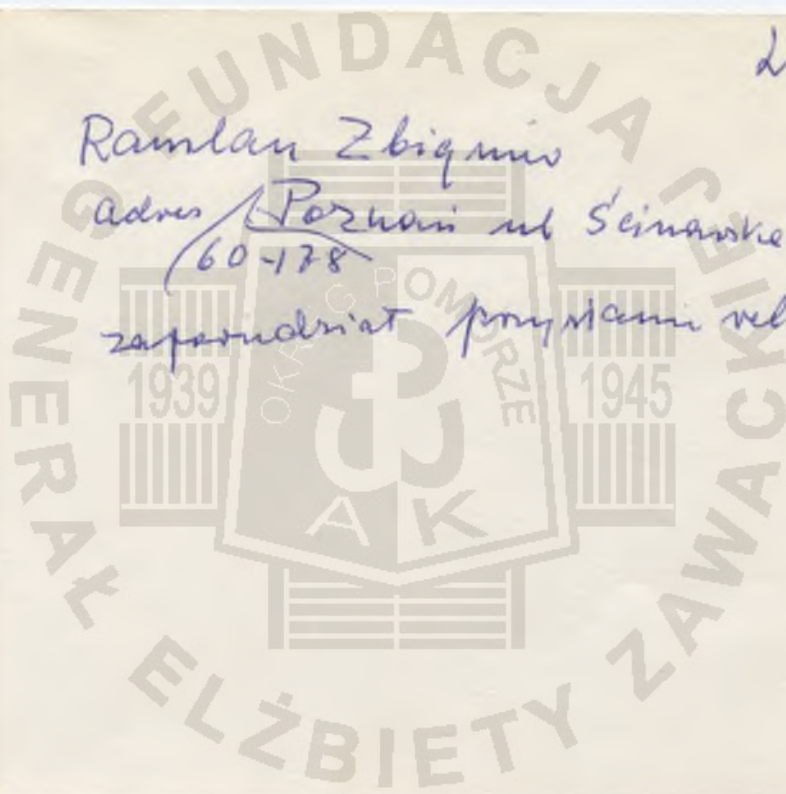

lipno 4

Ramlan Zbigniew

adres Poznań ul. Ścinawskie 32
(60-178)

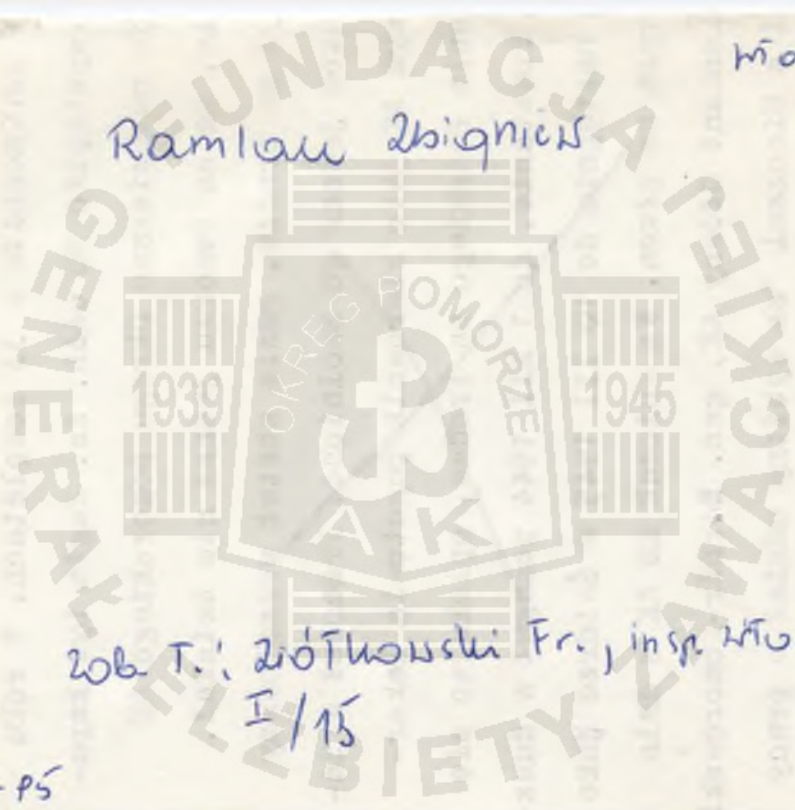
zajmował się promianami relacji

Ramlau Zbigniew

miest. 5.

zob. T.: Ziółkowski Fr., insp. 21001.
I/15

HMM-PS

Mołoch

902-AR

6

Ramieniu zbigniew
zost

Rodzina miała miejsce (w pow. rygielskim)
Jóźnina 902-AR z pow. dyplomowego, kmt regionu
i ple. 217-AR. Dobrymice

ez. 1.

Zob. T.: Sprawy s. Smutnickiego, I. edycja,
s. 264, 355, VI korespondencje str. 50

HM-14

Kochanow
AK 7

Ramlau Zbigniew

Ps. „Zygmunt” od XII. 1942r. pełnił funkcję
zajmującego Obrode 212-AK Lipno,
Józef Sadowskiego, zastępcę komendanta
Rejonu III w Obu. AK Lipno (Dobryńca,
Cierńkowo, Mierzwa, Mowogród), Aresztowany 5.05.43r.

zob.: Krajewski, Suszyński, Działalność
Poz. „Zmali”..., Przegląd Hist. 1980/2.4
str. 778, 779, 784

HMH-PC

Ramlau Zbigniew
ps. "Zygmunt"

Lipno 8
302-AR

Ramlau Zbigniew ps. "Zygmunt" - członek POZ a później Komendant II rejonu obwołu POZ - AK.
s. 104
Obowiązki te pełnił od grudnia 1942r do czasu aresztowania tj. 5.V.1943r, następnie wywieziony do obozu Sztutthof - żył obóz.
pbd
pme

zob. Witomska Głęboka, opr. 3/152,
s. 104 = bibli. FAPAK

3861110

† Lamrau Zbigniew
ps. „Zygmunt”

Lipno 9
PK

Od X 11 1942 do 5.05.1943
(aresztowanie) kmdt II Rejonu
Obw. Lipno; więzienia Stutthofu
- pmetyl

Zob. Witomska Głęboka, opr. D/152
s. 74- bibli. FAZAK

Wł. W, 110

v

dopus
AK
10

Por. Ramlau Zbigniew

KW

ps. "Zygmunt"

zob. Sadowski Józef,
Młwi numer 31806,
W-wo 1999, s. 183, poz. 59

Rambau Zbigniew

Sipmo
908-AD 11

sob. Ziótkowski B., Polska
Podsiemno na Kujawach...
Toruni 2008, s. 286, 290.

WŁ. 1/15

oprac.

Poznań

M-328

Lipno
AK

Ramlau ~~Stefan~~ Zbign.

Ramlow Zbigniew

